A° 1863. WOENSDAG 27 Mei. N° 125.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.

Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.

Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels .... *f* 1.—
Iedere regel meer .... - 0.20
Andere Advertentien per regel .... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

ROTTERDAM 26 Mei.

In de zittting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn de beraadslagingen aangevangen over het ontwerp der begrooting voor het Dep. van Kolonien voor 1863. Zes leden hebben het woord gevoerd, wier gevoelens in drie cathegoriën kunnen gesplitst worden. De heeren Hoffman en Wintgens hebben zich even als in december jl. tegen het koloniale stelsel van dit Kabinet verklaard, en zullen alzoo tegen het Hoofdstuk stemmen. De heeren Gevers Deynoot en Viruly Verbrugge zullen vóór het Hoofdstuk stemmen en ondersteunen dus het koloniale regeringsbeleid. Opmerkelijk was de rede van den heer Gevers Deynoot, die, zoo als men weet, gedurende eenige maanden Indië heeft bezocht, en een alles behalve gunstig tafereel van den toestand dier kolonien heeft geschetst. De heeren van Loghem en Dirks zouden vóór de begrooting stemmen, omdat zij den tegenwoordigen Minister de gelegenheid wilden verschaffen om zijne ontwerpen tot regeling van verschillende onderwerpen in gereedheid te brengen en aan de Kamer aan te bieden. De heer Dirks drukte zich in dien zin uit, dat hij gedurende eenige maanden een wapenstilstand met den Minister wilde sluiten. Morgen zullen deze beraadslagingen worden voortgezet.

In deze zitting zijn aangeboden de tractaten onlangs tusschen Nederland en België gesloten nopens den handel, de Maasaftappingen en de Scheldetol. Zij zijn ter overweging naar de afdeelingen verzonden.

Op het einde van de zitting heeft de heer Storm van 's Gravesande aan den Minister van Buitenl. Zaken gevraagd of het antwoord van Rusland op de nota van Nederland, betrekkelijk de Poolsche aangelegenheden, reeds ontvangen is; of de Minister in dat geval dat antwoord aan de Kamer wil mededeelen, en welke dagteekening dat antwoord voert? De Minister heeft daarop geantwoord dat de Russische gezant bij het Nederl. Hof hem heden morgen dat antwoord heeft voorgelezen, en dat hij hoopt het morgen of overmorgen aan de Kamer over te leggen.

Uit Berlijn ontvangen wij heden het belangrijk berigt, dat de Koning geweigerd heeft te ontvangen de deputatie uit de Kamer, tot overhandiging van het adres van antwoord op de Koninklijke boodschap betrekkelijk de personele quaestie, welke in de zitting van 11 mei is gerezen. Een schriftelijk antwoord wordt thans waarschijnlijk geacht. Tevens wordt berigt dat heden een Kabinetsraad onder voorzitting van den Koning zal gehouden worden, waarin men zal beraadslagen over de houding welke de Koning tegenover het Huis van Afgevaardigden zal aannemen. Binnen korten tijd kan dus eene beslissing worden te gemoet gezien. Het lijdt thans bijna geen twijfel meer, of Wilhelm I zal zich aan de zijde van het Ministerie scharen, niettegenstaande zijne magt en zijne waardigheid daardoor ten sterkste worden gecompromitteerd.

Ofschoon het Russische budget lang op zich heeft doen wachten, is het toch eindelijk verschenen. De inkomsten bedragen 276,100,000 r., of 3,750,000 r. minder dan in het vorige jaar, welke vermindering hoofdzakelijk moet worden toegeschreven aan de berekening van accijns op dranken, die in de plaats is gekomen van de vroegere brandewijnpacht. Alhoewel deze wijziging tot nu toe eene derving van inkomsten ten gevolge had, vleit men zich spoedig met het tegendeel, aangezien de consumtie sterk toeneemt. De uitgaven van dit budget bedragen 292,700,000 r. In 1862 bedroegen zij 295,532,000 r. In geheel Rusland moet eene groote opgewondenheid heerschen. Uit alle deelen van het Rijk stroomen adressen naar den Czaar, om goed en bloed te zijner beschikking te stellen tot verdediging der regten van het Land.

Volgens eene particuliere correspondentie uit Londen aan L'Indépendance gerigt, zou lord Russell alleen uit naam van Engeland aan Rusland den voorslag hebben gedaan om een wapenstilstand met Polen te sluiten. De depêche zou den 23 of 24sten verzonden zijn. Wij behoeven het naauwelijks te zeggen, dat wij deze mededeeling slechts onder reserve doen, aangezien wij er in zeer geringe mate geloof aan slaan.

Het Journal de St. Pétersbourg heeft de laatsten der diplomatieke stukken medegedeeld, betrekkelijk de Poolsche aangelegenheden. Wij deelden gisteren den zakelijken inhoud mede der antwoorden, op de nota's van Nederland, Denemarken en Portugal gegeven, en men zal daaruit hebben ontwaard dat Rusland in den eigenlijken zin van het woord ten aanzien van deze Mogendheden eene exceptie van niet-ontvankelijkheid heeft opgeworpen.

De nieuwe Zitting van het Italiaansche Parlement is gisteren morgen geopend door Victor Emmanuel, die bij deze gelegenheid eene zeer lange redevoering heeft uitgesproken, maar waarin van de question brulante, het Romeinsche vraagstuk, alleen ter loops wordt gewaagd. [Wij deelen onder Italië deze redevoering mede, waarheen wij den belangstellenden lezer verwijzen.]

Aangaande den toestand in Griekenland zijn de berigten zeer uiteenloopend. De Fransche en de meeste Duitsche bladen stellen dezen, volgens het oordeel van L'Indépendance, zeer overdreven voor. Volgens berigten welke dit blad direct uit Kopenhagen ontving, zou Prins Christiaan de kroon definitief voor zijn tweeden zoon hebben aanvaard, en de eenige moeijelijkheid zou daarin bestaan, dat hij verlangde de civiele lijst zijns zoons door Engeland te zien gewaarborgd. Het schijnt dus dat de Koning van Denemarken niet meer aandringt op het afstand doen van Koning Otto.

De jongste berigten uit Amerika, loopende tot den 14den, bevestigen in elk opzigt dat de Noordelijken een nederlaag hebben geleden, en dat de troepen, onder bevel van Hooker, geene nieuwe operatie hebben ondernomen. Waarschijnlijk zullen zij eerst eenige versterkingen afwachten. Het gerucht schijnt zich te bevestigen, dat Mac Clellan weder het opperbevel zal aanvaarden. Zijne aanvrage om ontslag, dat door President Lincoln geweigerd is te verleenen, geeft tot dit vermoeden aanleiding.

BUITENLAND.

FRANKRIJK.

PARIJS 25 Mei.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De tijdingen uit Amerika, uit Griekenland, uit Polen en uit Italië houden de aandacht tegenwoordig slechts in zeer geringe mate bezig; alles zwicht te Parijs voor de ophanden zijnde verkiezingen.

In de departementen heeft de oppositie slechts zeer onbeduidende kansen, dank zij het overleg der Regering, welke door de veranderde indeeling der onderkiesdistricten steden in tweeën splitste en alzoo stedelingen heeft gevoegd bij landlieden, die daaraan tot tegenwigt kunnen strekken. Maar in de grootere steden is alles in rep en roer, en te Marseille, Bordeaux en Straatsburg vleit men zich o. a. met de verkiezing der liberale kandidaten. Te Parijs hebben dagelijks en overal zamenkomsten plaats, en hoewel deze vergaderingen uit meer dan 20 personen bestaan, hoor ik nog niet gewagen van tusschenkomst der politie. Er is een nieuwe kandidaat opgestaan tegenover den heer Havin, en wel een drukkersgezel, Jozef Blanc, meesterknecht ter drukkerij van L'Opinion Nationale. 't Is een jeugdig en bescheiden man, die eerst op aanhouden zijner vrienden moet hebben toegegeven om zich kandidaat te stellen. Hij is niet onbekwaam, maar deelt met alle werklieden ten onzent het gebrek dat zijn voorbereidend onderwijs niet van dien aard geweest is, dat hij een goed afgevaardigde zou zijn. Hoe edel zijn streven en tot welke opofferingen hij des noods ook bereid moge zijn, bezit hij de bekwaamheden niet, die onmisbaar zijn voor een lid der Wetgevende Magt.

Men deelt mij mede dat de heer Guéroult gisteren eene kiezersvergadering heeft bijgewoond, ten huize van den heer Barral, waar een 50tal personen tegenwoordig was. Zijne tegenstanders moeten zich bij die gelegenheid beijverd hebben om hem door verschillende vragen in het naauw te brengen. Eene daarvan komt mij merkwaardig genoeg voor om er iets langer bij stil te staan. De vraag luidde: „Waarom hebt gij staande gehouden dat de H. Stoel zich zelf gelijk bleef, toen hij den jeugdigen Mortara aan zijne ouders ontvoerde?" Zij bevreemdde de omstanders, en leidt reeds op zich zelf tot de gevolgtrekking dat die schandelijke kinderroof diepen indruk achterliet.

De heer Guéroult antwoordde dadelijk dat het hem des te aangenamer was, zich hieromtrent te verklaren, daar niemand meer dan hij door middel der drukpers heeft geprotesteerd tegen deze misdaad van het Pausdom. Daarop zette hij uiteen dat de Paus, steunende op het beginsel der onfeilbaarheid als op een dogma, noodzakelijk moest worden geleid tot verkrachting van alle wetten der menschelijke rede. Begaat het Pausdom bij gevolg daden welke te veroordeelen zijn, dan moet het beginsel zelf bestreden worden, waarop zijne autoriteit gebouwd is. Neemt men de beginselen aan, dan moet men ook de gevolgen daarvan aannemen. Begint daarom met het beginsel te bestrijden — zeide de heer Guéroult — en dat heb ik altijd gedaan.

Over het algemeen moet de vergadering zeer ingenomen zijn geweest met zijne verklaringen, en zij zullen hem menige stem bezorgen.

Maar wat zal de oppositie ten slotte nog uitwerken?

Te Parijs rekent men op de verkiezing van minstens 6 tegenstanders der Regering, en dus over het geheele Rijk worden er hoogstens 12 of 15 oppositieleden afgevaardigd.

De heer Weiss is, naar ik hoor verzekeren, in ieder geval niet meer verbonden aan de redactie van den Courrier du Dimanche, aangenomen zelfs dat dit weekblad blijft bestaan, maar hij blijft aan het Journal des Débats, ofschoon niet meer in zoo schitterende betrekking als hij er vroeger bekleedde.

De heer Weiss moet hevig gebeten zijn op den heer de Girardin, die bitteren spot dreef met zijne candidatuur. Hij zond hem daarom twee getuigen, ten einde genoegdoening te bekomen. Deze werden zeer beleefd ontvangen, maar de heer de Girardin gaf te kennen dat hij geenszins de aanvaller was geweest, maar integendeel vaak bloot gestaan had aan de aanvallen van den heer Weiss, waarop hij nu eens voor altijd gerepliceerd had. Voorts zeide hij, in zijn leven vaak gelegenheid te hebben gehad om te vechten, maar daartoe altijd met leedwezen te zijn overgegaan, doch ten overvloede moet hij zich thans beschouwen als de eerst beleedigde partij en heeft hij dus natuurlijk de keus der wapens, waarom hij de roede verkoos!

— De Minister van landbouw, koophandel en openbare werken heeft bij circulaire de verschillende Kamers van koophandel hier te lande gewaarschuwd voor misleiding, welke te Amsterdam in den laatsten tijd herhaaldelijk gepleegd werd ten prejudice van Fransche handelshuizen. Sommige personen namelijk, die zich handelaars of commissionairs noemen, zouden er zich op toeleggen consignatien van, meerendeels Fransche, koopmansgoederen te bekomen; daarna verdwijnen zij spoorloos. Vijf soortgelijke feiten zijn kortelings ter kennis gebragt van den consul-generaal van Frankrijk te Amsterdam.

— De eerste afdeeling van het Gallisch-Romeinsch museum, dat, op last des Keizers, in het schoone kasteel te Saint Germain en Laye gevestigd wordt, zal den 15 augustus aanstaande opengesteld worden. Dien zelfden dag wordt in het Louvre het uit de collectie Campana zamengesteld museum Napoleon III ingewijd.

— De kolonel en chef van het Spaansche expeditiekorps in Cochin China heeft den 30 maart uit Saigon aan het Ministerie berigt gezonden, dat den volgenden dag al het personeel en materieel van dat korps aan boord van het Fransch transportschip l'Européen zou worden ingescheept, dat den 2 april uit die haven naar Manilla zou stevenen.

— Een telegrafisch berigt uit Havannah, van 4 dezer, zegt dat de Céres dat eiland aangedaan en het den 28 april weder verlaten had, om oorlogs-materieel en ammunitie naar Vera-Cruz over te brengen. Die depêche behelst verder niets wegens de belegeringsoperatien voor Puebla.

— Volgens depêche uit Konstantinopel van 23 dezer, was men te Durazzo ongerust dat een Italiaansch vrijkorps in Albanië landen zou.

— Verder meldt men uit Konstantinopel dat de Russische autoriteiten de telegrafische gemeenschap met Rusland hebben afgesneden, en dat te Odessa groote bezorgdheid heerscht. De Porte heeft aan hare vertegenwoordigers bij de buitenlandsche Mogendheden gelijksoortige instructien toegezonden als die welke zij reeds, betrekkelijk Polen, aan haren gezant te St. Petersburg afgezonden had.

DUITSCHLAND.

Dusseldorp 24 *mei*. — Gisteren avond heeft de groote algemeene repetitie van het oratorium Elias, van Mendelssohn Bartholdy, plaats gehad, met een schier volmaakt ensemble, zoodat men zich waarlijk reeds kon denken op den eersten avond van het 40ste Neder-Rijnsche muziekfeest. Vermoedelijk heeft de tegenwoordigheid van HH. MM. den Koning en de Koningin van Hanover wel het hare bijgedragen om deze repetitie te doen wedijveren met eene prachtige opvoering zelve. Zoo als uit de aankondiging reeds algemeen bekend is, werd het vocale gedeelte door den heer Otto Goldschmidt en het instrumentale door den heer Julius Tausch gedirigeerd, terwijl als solisten o. a. optraden mevr. Jenny Goldschmidt-Lind, uit Londen, en mej. Maria Büschgens, uit Crefeld (sopranen), mej. Philippine von Edelsberg, uit Munchen (alt); de heeren dr. Gunz, van Hanover, tenor, en Julius Stockhausen, van Hamburg, bas.

Nooit nog was het getal uitvoerenden zoo groot als thans: 150 orchestleden en een koor van 800 stemmen! Indrukwekkend was het effect, door dat trotsche geheel, waarbij ook een orgel zijne statige toonen nu en dan laat hooren, te weeg gebragt.

De opvoering van heden avond heeft de hoog gespannen verwachting nog overtroffen. Mevr. Goldschmidt vooral handhaafde hare reputatie vlekkeloos, en menig nommer werd gebisseerd.

Ofschoon de toevloed van vreemdelingen hier onbeschrijfelijk is, heerschte ook in de Tonhalle de beste orde en heeft het stedelijk bestuur mede uitmuntende maatregelen genomen om voor aller huisvesting zorg te dragen. Kortom, de eerste dag van het feest is, begunstigd door prachtig lenteweder, in alle opzigten hoogst gelukkig afgeloopen.

— In den loop van dezen zomer worden in niet minder dan tien steden van Duitschland groote muziek- en zangersfeesten gehouden. Op het nu hier plaats hebbend 40ste Nederrijnsche muziekfeest volgt van 27—29 mei het derde muziekfeest te Koningsbergen; den 28 en 29 junij het zangfeest van den Zwabischen zangersbond te Oehringen; den 28 junij het vijf en twintigjarig jubel der mannenzangvereeniging te Ohlan; van 13 tot 15 julij het Duitsche liederfeest te Brunswijk, tot medewerking waaraan zich zangvereenigingen uit 60 steden hebben aangemeld; van 25 tot 28 julij het Frankische zangersfeest te Bamberg, waaraan 2755 zangers deel nemen; van 1 tot 3 augustus te Augsburg het liederfeest van het Zwabisch-Beijersche zangverbond; den 16 augustus te Darmstadt het Middenrijnsche muziekfeest; in augustus een groot zangersfeest te Reichenberg, en eindelijk, den 6 en 7 september, te Aken het eerste zangersfeest van den Rijnschen zangersbond, met medewerking, onder de leiding der Akensche mannen-zangvereeniging Concordia, van

DE TENTOONSTELLING VAN KUNSTWERKEN VAN LEVENDE MEESTERS te 's GRAVENHAGE.

II.

Wij hervatten den draad van ons verslag met het vaste voornemen om ons dit maal niet tot uitweidingen te laten verleiden, ofschoon geenszins met de belofte van in een kort bestek zoo veel namen mogelijk te noemen. Wij hebben respect en gevoelen iets voor *elk* ernstig pogen op het gebied der kunst, en deernis hebben wij met hare martelaars, maar wij weten ook dat het publiek zijne regten heeft, en grond om te verwachten dat men het in de eerste plaats wijze op de best geslaagde pogingen. Niet alleen de totaal mislukte, ook de maar half gelukte, hebben noch regt op, noch belang bij eene appréciatie in 't openbaar.

Nadat M. Leon in 't vorige jaar den Joodschen grijsaard had geschilderd, dien wij ook hier onder het opschrift *Het gebed* aantreffen, en daarin uitmuntende qualiteiten van kleur en teekening had ten toon gespreid, is hij nu eene schrede verder gegaan in dezelfde rigting. Zijne *Voorbereiding tot de priesterdienst* is, èn wat gedachte èn wat uitvoering betreft, eene schilderij die veel belooft. Men zou dwaas doen met den jongen kunstenaar voor te praten dat hij der volmaaktheid reeds nabij is gekomen, dat zijne vormen, zijn koloriet naauwelijks meer te wenschen overlaten. Integendeel, waar zich een talent als het zijne openbaart, is men moreel verpligt hem te zeggen dat er nog meer degelijkheid, meer pit moet komen in zijne koppen, dat ook de kolorist moet streven naar steeds correcter vormen. En als hij verstandig is, zal hij begrijpen dat zij, die over zulke dingen met hem willen discussiëren, het goed, ja beter met hem meenen wanneer zij hem overigens geluk wenschen met de kracht, de harmonie welke zijn koloriet reeds bezit, met den vooruitgang waarvan deze schilderij, waarvan vooral de kop en de handen van den grijzen priester getuigen.

Vooruitgang meenen wij ook te bespeuren bij Schmidt Crans, al is het dat hij eene andere rigting schijnt te willen inslaan. Zijn *Zondag morgen te Scheveningen* is eene eenvoudiger, meer ware opvatting van de natuur dan hij tot dus verre te zien gaf. Bij den lof daarvoor, bij de hulde welke wij in 't algemeen aan zijn talent brengen, zij het ons evenwel vergund hem den raad te geven van in deze nieuwe rigting te streven naar die volledigheid, dat achevé, welke het geheim zijn van elk excelleren. Wat men wezen wil, men zij het geheel. In de figuren op den voorgrond, de weduwe met hare kinderen die kerkwaarts gaat; in het paar oudjes, het digst bij de kerkdeur, in de meeste andere détails is eene intentie, met welke wij genoeg zijn ingenomen om te wenschen dat de schilder haar eenmaal geheel moge verwezenlijken. Onder hen, die een goed eind op weg zijn, meenen wij T. S. Cool te mogen rangschikken. Ook hij is van rigting veranderd, het realismus telt hem thans onder zijne adepten. Het is geen verwijt dat wij uitspreken. Integendeel, zoo levendig wij het zouden betreuren, wanneer men bij voorkeur het leelijke, het niet interessante in de natuur opzocht, zoo hartelijk juichen wij het toe, wanneer een toestand, die op zich zelf of onder bepaalde omstandigheden ons op eene of andere wijze zou boeijen, waar wij dien in de natuur aantroffen, door de kunst met eerbied voor de waarheid worde weêrgegeven. De oude Hollandsche genreschilders hebben niets anders gedaan. En er is iets dat interesseert in dien kleinen kleuter, door moeder met half geïmproviseerden tafelstoel *In zijn hoekje* gezet, omdat huiselijk of boerenbedrijf aan moeder geen tijd liet om zich met hem te bemoeijen. De schilder heeft het tooneeltje blijkbaar goed bestudeerd; hij heeft het goed weêrgegeven ook. Ja, in zijne trouw aan de natuur heeft hij ons zelfs de harde heele kleuren niet gespaard, welke hij er ontmoette. Zou zijn talent geen middel weten te vinden om ze te vermijden? Ook het andere tafereeltje *Boerenweelde*, de landbouwer die, tevreden en wel, zijn zondagavondkuijertje maakt tusschen zijne rijkbeladen akkers, is het leven als afgekeken. Dat is ook *Het namiddagdutje* van J. A. Heijermans. En juist omdat de natuur hier een piquant effect van licht en bruin, eene fraaije harmonie van krachtige, ofschoon gedempte kleuren aanbood, werd dat slapende oude vrouwtje, waarin overigens geen zweem van ideaal te vinden is, voor den schilder interessant. Hij doet ons dien indruk deelen en wij volgen hem gaarne, ook waar hij ons voor een levendiger, meer bevolkt tafereel voert. *De versiering van de altaartafel*, wederom een greep uit het boerenleven, is eene hoogst verdienstelijke schilderij. Daar is natuur, leven en karakter in dat jonge volkje, dat in zijne eenvoudigheid de nederige bloemen des velds rangschikt tot eene altaargave voor „Onzen lieven Heer." Sommige figuren alleen hebben iets stijfs; maar de wijking, de schuiving der eene figuur achter de andere, de dagtoon in zijn tafereel zijn uitmuntend en worden alleen maar wat benadeeld door het verschiet, waarop venster en openstaande deur het gezigt openen, en dat stiller, althans anders van toon moest zijn om geen afbreuk te doen aan de hoofdzaak.

Allebé heeft minder gelukkig geëxposeerd dan in het vorige jaar bij ons, toen hem de eer der bekrooning te beurt viel. Wij willen niet beweren dat hij, bij het schilderen van zijn *Portret*, niet even als vroeger de natuur op de daad heeft zoeken te betrappen, maar er is iets schrils in die tegenstelling van kleuren; het vleesch is niet fijn gemodeleerd, in het lichte kieltje is iets verwachtigs, dat wij maar niet kunnen voorbijzien. Sommige détails zijn weder uitmuntend, zoo als de stoel, waarop het kind staat, maar goed gereusseerde accessoires kunnen den eisch niet verzwakken, dien men aan een talent als het zijne mag doen. Ook in zijne *Overzeesche bezittingen* en zijne *Studie* ziet men de sporen van dat talent; toch gelooven wij dat hij meer en beter kan leveren dan dit. Nonchalance in de uitvoering mag geen gewoonte worden; daarom wilden wij er hem voor waarschuwen, maar vooral Jamin, in wiens *Vlinder* eene aardige gedachte huist, maar met niet genoegzame zorg uitgewerkt. Die materiële lucht neemt de illusie weg, welke het meisje, dat op het kerkhof vlinders vangt, bij ons zou moeten te weeg brengen. *Door wêer en wind* lijdt eenigzins aan hetzelfde gebrek; anders zou de arme liedjeszangster ongetwijfeld meer medelijden opwekken. Het best geslaagd is *De laatste blik op de lijkstaatsie*, waar enkele min gelukkige details door de poëzij der voorstelling, door de sombere waarheid van het koloriet worden opgewogen.

Even als Jamin weet Hein Burgers belangwekkende onderwerpen te kiezen. *Het Loofhuttenfeest in den vreemde* doet in ons eene menigte gedachten oprijzen, waaraan het tafereel des kunstenaars echter maar gedeeltelijk beantwoordt. Ja, wij zouden bijna vragen of het onderwerp wel geheel is uitgedrukt in die drie figuren, dien grijsaard met dat meisje, en dien knaap, in wiens hand de palmtak ons het Israëlitische feest moet vertegenwoordigen. Wij erkennen anders gaarne dat het drietal ons belang genoeg inboezemt om te vragen: wie zijn zij, waar gaan zij heen? En de achtergrond is regt karakteristiek; het is Amsterdam met zijne eigenaardige vormen in de gebouwen, met zijne eigenaardige kleur. De vreemdelingschap der drie wordt vooral door dien fond uitgedrukt. *Een jong hart en een oude schoen*, de flinke meid, in wier blik wij onwillekeurig hare toekomst willen lezen, bij dat pothuis waar vader Crispijn de schoenen lapt van oud en jong, zonder er verder bij te denken, ziedaar eene even aardige gedachte als de *Romeo en Julia in het Noorden*, eene vrijerij in eene boot en uit een venster, zoo als die in het Venetië van het Noorden nog al

talrijke mannen-zangvereenigingen in Duitschland en andere landen.

Berlijn 25 *mei.* — De mededeeling aan den Koning, dat het Huis der Afgevaardigden tot het indienen van een adres besloten en eene deputatie tot het eventueel overhandigen daarvan benoemd had, werd reeds vrijdag avond in den gebruikelijken vorm door den voorzitter aan het Huis gedaan. Eerst zaturdag avond werd daarop ten antwoord ontvangen dat Z. M. de deputatie niet ontvangen zal. Daarentegen wordt nu een schriftelijk antwoord op het door tusschenkomst des Ministers in te dienen adres voor waarschijnlijk gehouden, en zegt men dat dingsdag een werkelijke Kabinetsraad, onder het voorzitterschap des Konings, derhalve niet slechts eene zitting van het Ministerie, gehouden zal worden, in welken Raad onder anderen ook een besluit op de verder tegenover het Huis der Afgevaardigden te nemen maatregelen, alsmede op het antwoord op het adres, genomen worden zal.

Als men op het slot der Koninklijke boodschap let en daarmede het antwoord van het Huis der Afgevaardigden in verband brengt, hetwelk niet alleen door de meerderheid, maar ook ten opzigte der hoofdpunten, in overeenstemming met de oud liberalen gegeven is, dan zou men niet anders kunnen denken dan dat de ontbinding van het Huis der Afgevaardigden van zelf spreekt. En nogtans treft men in de officieuse dagbladen wenken aan, als zou die ontbinding vooreerst nog niet volgen, en ook in de kringen der Afgevaardigden begint de meening veld te winnen dat de ontknooping van den bestaanden toestand nog niet terstond na de feestdagen volgen zal.

Voor woensdag is in het Huis der Afgevaardigden ook het rapport der regtskundige commissie, over de toelating der geregtelijke vervolging van de Afgevaardigden graaf Dzialynski en von Grettey, beide van verstandhouding met de Poolsche Afgevaardigden aangeklaagd, aan de orde van den dag.

— De heer H. von Arnim, laatstelijk Pruissisch gezant te Lissabon, die zich eenige dagen hier ophield, zal zich weldra op zijnen nieuwen gezantschapspost te Kassel begeven.

— De Saksische minister von Beust heeft, naar gezegd wordt, Berlijn onverrigter zake weder verlaten. Hij zou hier eene poging hebben aangewend om van Pruissen te verwerven dat het te Parijs tot voorspraak strekte der aanneming van de door Beijeren en eenige andere Bondsstaten gewenschte veranderingen in het handelsverdrag, maar aan dat zijn verlangen is geen gehoor gegeven, als grond voor welke weigering aangevoerd zou zijn dat men te dezen opzigte zekere bijzondere verbindtenissen heeft aangegaan.

— Het half officieel dagblad van het St. Petersburger Kabinet, de Noordpost, erkent, volgens de Czas van Krakau, nu zelf dat de Russische Regering een maatschappelijken opstand in Volhynië, Podolië en de Ukraine heeft willen tegenoverstellen, en de jacquerien hernieuwen die voormaals door Catharina II in diezelfde streken verwekt waren, maar dat dit plan mislukt is. Wel zijn er eenige slagtoffers in de beide arrondissementen Wasilkoff en Zycomir geweest, maar in al de overige arrondissementen, dertien in getal, hebben de boeren zich bij de beweging tegen de Russen aangesloten.

I T A L I Ë.

Turijn 25 *mei.* — De Zitting der Wetgevende Kamers werd heden door den Koning met de volgende troonrede geopend:

„Mijnheeren de Senatoren! Mijnheeren de Afgevaardigden! — Terwijl ik als Koning van Italië deze nieuwe Zitting open, stel ik er prijs op u dank te betuigen voor hetgeen gij gedurende een tijdvak van meer dan twee jaren verrigt hebt. Gij hebt de regten der Natie op hare volkomen eenheid bevestigd, regten welke ik in al hare onschendbaarheid zal weten te handhaven. Naauwelijks hadt gij uwe parlementaire werkzaamheden aangevangen, toen het de Voorzienigheid behaagde een einde aan het leven des beroemden mans te maken, die mij zoo krachtig in de moeijelijke onderneming onzer wedergeboorte bijstond. Geheel Italië heeft in de toen door mij ondervonden smart gedeeld.

„Door de meeste Mogendheden is het nieuwe Koningrijk erkend. Onze stem zal zich in haar midden doen hooren, voor de zegepraal van wat billijk is, en tot verdediging der beginselen van vrijheid en nationaliteit.

„Het huwelijk mijner dochter met den Koning van Portugal heeft, terwijl het eene nuttige alliantie tusschen twee vrije Staten daarstelde, mij als altijd doen zien dat de vreugde mijner Familie ook die der Natie is.

„Met Frankrijk, België, Zweden en Turkije zijn handelsverdragen gesloten, en eerlang zullen ook handelsverdragen met Engeland en Nederland tot stand komen. Op die wijze nemen, door het gemeenschappelijke der belangen tusschen de bevolkingen, ook de vriendschappelijke betrekkingen tusschen de Regeringen toe.

„Twee jaren geleden organiseerden zich de soldaten onzer nieuwe provincien rondom het roemrijk Sub-Alpijnsche leger. Thans zijn wij fier op een Italiaansch leger, dat even zeer door zijne dapperheid en degelijkheid als door zijn krijgstucht uitmunt. De marine, aan zoo vele goede bestanddeelen rijk, en voor wier uitbreiding gij zoo veel zorg betoond hebt, zal in haren vooruitgang gelijken tred met het leger houden. Het is mijn vurigste wensch dat de Natie met zekerheid op de kracht harer eigen wapenen zal kunnen rekenen en dat Európa dit erkent. De vrijheid brengt overal hare natuurlijke vruchten, orde en welvaart, voort. Wanneer in sommige provincien de openbare veiligheid afdoende maatregelen noodzakelijk maakt, zal mijne Regering in de vervulling van dien hoogen pligt niet achterlijk blijven. De nationale gardes, die zich jegens het Vaderland reeds zoo verdienstelijk hebben gemaakt, zullen daartoe door haren ijver bijdragen. Met hetzelfde doel is de Fransche Regering bereid militaire schikkingen met ons te beramen, het raadzame waarvan zij erkent.

„De uitvoering der openbare werken wordt in al de provincien des Koningrijks met ijver voortgezet. Reeds is de eerste locomotief over de Tronto gestoomd; weldra zullen alle deelen van Italië, nu reeds door de gevoelens vereenigd, ook door gemakkelijke middelen van verkeer met elkander verbonden zijn.

„De taak die van uwe zijde den meesten spoed vereischt, is de wetten des Koningrijks tot eenheid te brengen, tevens met de ontwikkeling van al de plaatselijke krachten. Inzonderheid beveel ik aan de zorg van het Parlement de beschikkingen ten aanzien der reorganisatie van de openbare geldmiddelen aan. De Europesche kapitalen, in de nieuwe orde van zaken vertrouwen stellende, zijn op onze roepstem tot ons gevloeid, en het is voor ons eene schuld van eer aan dat vertrouwen te beantwoorden, door onze bereidwilligheid om ons de noodige offers te laten welgevallen.

„Mijnheeren de Senatoren! Mijnheeren de Afgevaardigden! de Vrijheid, met de Grondwet tot haren grondslag, te bevestigen, en door de Vrijheid de volkomen onafhankelijkheid en eenheid van het Vaderland te veroveren, dat is het doel aan hetwelk wij ons leven gewijd hebben. Om dat doel te bereiken worden de eendragt, de wijsheid en de geestkracht van allen evenzeer vereischt. Italië heeft getoond die hoedanigheden in den hoogsten graad te bezitten. Blijft het op dien zelfden weg voortgaan, dan zal geene menschelijke magt in staat zijn het door ons opgetrokken gebouw te vernietigen, en het is met volkomen gerustheid en vertrouwen dat ik het uur der vervulling van Italië's toekomst met mijne wenschen inroep."

— Het officieel dagblad behelst een Koninklijk besluit, waarbij graaf Silopis tot president, en de heeren Arese, Ferrigni, Pasolini en Ridolfi tot vice-presidenten van den Senaat benoemd worden.

Per Telegraaf.

Brussel 26 Mei.

In den Senaat werden heden de debatten gevoerd over de tractaten met Holland gesloten. De heer Cassiers noemde ze eene mystificatie, welke qualificatie een scherp antwoord van den heer Rogier, minister van buitenlandsche zaken, uitlokte. Na eenige discussien werden zij ten slotte met algemeene stemmen, behoudens die van den heer Cassiers, goedgekeurd.

Parijs 26 Mei.

Le Constitutionnel behelst een artikel, waarin het volgende voorkomt: de intrigues der mannen van de oude partijen zullen den dubbelzinnigen toestand doen ophouden. Tot hiertoe ondermijnden zij door bedekte kuiperijen het gezag, terwijl zij door oude betrekkingen in de administratie doordrongen. Het beginsel der Regering en de gezindheid eener populaire en krachtige Regering, die liefde koestert voor het Volk en vol sympathie voor de arbeidende standen is, werd dikwijls in een verkeerd daglicht geplaatst door mannen van een anderen geest, die in vele betrekkingen geslopen waren, en de beste zaken onder den leugenachtigen schijn van gehechtheid bedierven, door er het gift van den invloed der vroegere partijen onder te mengen. Men verwonderde zich dat een bij de Regering bekend vijand zoo veel invloed op het beheer uit kon oefenen. Dit zal nu, den Hemel zij dank, ophouden. De valsche vrienden, de valsche gehechtheid, de valsche hulp, zullen worden ontmaskerd. Nu het zijne vijanden tegenover zich ziet, zal het Bewind van alles ontheven zijn wat den geest des Keizerrijks kan belemmeren.

Breslau 25 Mei ('savonds).

Volgens de berigten uit Czernowitz is een opstand in Kaminiecpodolk uitgebarsten. Russische troepen begeven zich met versnelden marsch naar die stad.

Warschau 25 Mei ('savonds).

Eene bende onder bevel van Fritsche, dezelfde die vroeger werd gecommandeerd door Zaskowski, is aangevallen tusschen Wijszkow en Ostrowo, in het Gouvernement Plock, op den weg van Bialystok.

De opstandelingen zijn verslagen, zij hebben eenige honderden manschappen verloren en Fritsche is gedood.

Al de bagage, de wapenen en de correspondentie van Fritsche is in handen der Russen gevallen.

Lemberg 26 mei.

Volgens berigten uit Kaminiec Podolski van den 24, was het aldaar, zoowel als in Podolië, rustig.

Bucharest 24 Mei.

Generaal Turr bevindt zich met twee adjudanten hier, en wacht de terugkomst van Vorst Couza uit Moldavië af.

Turijn 26 Mei.

Ten gevolge eener huiszoeking bij den Oostenrijkschen Consul te Avlona heeft men wapens in beslag genomen, welke moesten dienen voor eene expeditie van Albanesche roovers naar de Zuidelijke provincien. De Opinione verzekert dat die expeditie te Rome beraamd was tusschen generaal Bosco en twee Albanezen, waarvan de een te Messina gevat is. Deze laatsten hadden zich verbonden 500 man te wapenen en naar het Napelsche grondgebied te zenden. Bij de huiszoeking heeft men een grooten voorraad buskruid, 455 geweren, 300 pistolen en 780 dolken in beslag genomen.

Madrid 25 Mei.

Men verzekert dat de heer Falundo Goni, nadat de Mexikaansche hoofdstad door de Franschen ingenomen zal zijn, als gezant derwaarts gaan zal. — De geruchten wegens eene Ministeriële crisis zijn onjuist. — De Hertog van Montpensier vertrekt eerstdaags naar Londen. — De heer Enriques is tot onder-secretaris van kolonien benoemd.

Londen 26 Mei.

Koffij, Thee, Suiker en **Rijst** stil. **Talk** in loco 43/, Oct./Dec. 46/. — **Metalen.** Tin. Engelsch 119/ a 120, Banca 129/, Straits 125 a 126/. Schotsch IJzer 50/4½. **Oliën.** Lijn- £ 45.6. Raap- £ 49. Patent- £ 51. **Boter.** Friesche 82/ a 84/.

Liverpool 26 Mei,

Katoen. Heden zijn 4000 b. afgedaan.

Berlijn 26 Mei.

Rogge 44¾, op lev. 46. **Raapolie** 15¼, op lev. 14⅞.

LONDEN 26 Mei.

Geconsol. 3 pc. 92⅜. Rusland 1862 5 pc. 92. Spanje 3 pc. 54⅝; dito 2 pc. 48⅝; dito Passive 33⅛. Portugal 1853 49⅝; dito 1862 49¾. Mexico 35⅛. Grenada, nieuwe 16¾; dito Uitg. 9⅝. Venezuela 24. Grieken 32¼; dito Coup. 14⅝. Illinois Bonds 74. Turks. Cons. 50⅝. Vereen. Staten 5 pc. 61; dito 6 pc. 65. Wissel 3/m. Amst. 11.18.

PARIJS 26 Mei.

Frankrijk 3 pc. 69.55; dito 4½ pc. 97.—; Crediet Mobilier 1428. Fr. Oostenr. Spoorw. 492; Russ. dito —. Spanje 3 pc. 51¼; dito 2 pc. —. Wissel 3/m. Amst. 212¼. Italië 72.45.

Slotkoers Frankrijk 3 pc. 69.40.

ANTWERPEN 26 Mei.

België 4½ pc. 100; dito 2½ pc. 61⅜. Oostenr. Metall. 5 pc. 67⅝; dito Nation. 71⅝; dito Crediet Actien 447. Spanje 2 pc. —; dito 3 pc. —.

BERLIJN 26 Mei.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 68¾; dito Nation. 5 pc. 78. Russ. Stiegl., 5de serie 89¼; dito dito 6de ser. 96; dito 1862 5 pc. 91¾; dito Nieuwe 3 pc. 58¾. Wissel Amst. 142⅝. Disconto —.

WEENEN 26 Mei.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 76.40; dito Nat. 5 pc. 80.90. Bank-Actien 795; Crediet-Actien 193. Loten 1860 —.—. Fr. Oostenr. Spw. 215. Wissel Londen ƒ 110.70. Disc. —.

FRANKFORT 26 Mei.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 67⅝; dito Nation. 5 pc. 70⅞; dito Loten 1860 —. Spanje 3 pc. 50⅝; dito 2 pc. 47¼. Wissel Weenen 105¾.

HAMBURG 26 Mei.

Rusland N. 3 pc. 56⅜. Spanje 3 pc. 48; dito 2 pc. —; Vereinsbank —. Wissel Londen 13.03¾; dito Amsterd. 35.75. Disc. —.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 26 Mei.

In het **BIJVOEGSEL** *dezer Courant is een* **uitvoerig verslag** *opgenomen van de heden gehouden* **Zitting** *van de* **Tweede Kamer der Staten-Generaal** *en het Regerings-antwoord betrekkelijk de* exploitatie der Staatsspoorwegen.

De heden alhier gehouden openbare bestedingen door Dijkgraaf en Hoogheemraden van Schieland zijn afgeloopen als volgt: 1°, het doen van eenige herstellingen aan de Maashoofden enz.; minste inschrijver A. Scheygrond, te Gouderak, voor ƒ 520; — 2°, het doen van eenige werkzaamheden aan de molens enz. van den Hoogen boezem voor de Rotte, minste inschrijver P. Romein te Hillegersberg, voor ƒ 2800; — 3°, het doen van eenige werkzaamheden aan en het onderhouden van den Groenewegschen molen; minste inschrijver A. Scheygrond te Gouderak, voor ƒ 550; — 4°, het doen van ophooging en herstelling aan een gedeelte van den zuid-oostelijken Hoogen Boezemdijk enz.; minste inschrijver G. van Herk te Ouderkerk aan den IJssel, voor ƒ 2260; — 5°, het uitbreken van het oude Kortlandsche sluisje, nabij den boezem van den Zuidplaspolder; minste inschrijver W. Romeyn te Nieuwerkerk aan den IJssel, voor ƒ 530; — 6°, het herstellen van de defecten aan Schielands Hoogen Zeedijk, in 9 perceelen; minste inschrijvers diversen, voor ƒ 3360.

De openbare verhuring van het grasgewas van Schielands Hoogen Zeedijk, tusschen Schiedam en Delfshaven, is opgehouden.

Delfshaven 26 *mei.* — Naar men met zekerheid verneemt zal de R. C. gemeente alhier, bij haar nieuw kerkgebouw, thans ook in het bezit van eene eigene begraafplaats gesteld worden, zijnde de daartoe benoodigde grond door den landbouwer J. van der Valk kosteloos daarvoor afgestaan.

's Gravenhage 26 *mei.* — Gedurende de twee Pinksterdagen is de toevloed van vreemdelingen alhier zeer groot geweest. Men berekent dat, niettegenstaande den kouden en scherpen wind, Scheveningen gedurende die twee dagen door ruim 20,000 personen van buiten de stad is bezocht. De wegen wemelden allerwege van voetgangers en rijtuigen, waaronder men een groot aantal sierlijke Hollandsche chaisen heeft opgemerkt. Ook landlieden van de onderscheidene dorpen in het Westland hebben met hunne echtgenooten of aanstaanden, die allen rijkelijk van gouden hoofdtooisel waren versierd, 's Gravenhage en Scheveningen bezocht. Door de goede maatregelen, door de politie verordend, is alles in geregelde orde afgeloopen.

Koninkl. en Ministeriële Besluiten enz.

Z. M. heeft benoemd tot burgemeester van Dinxperlo P. L. Ebeling, onder toekenning van eervol ontslag als burgemeester der gemeente Westervoort.

Z. M. heeft den kapitein jhr. W. G. Wttewaal van Stoetwegen, benoemd magazijnmeester der artillerie van de 2de kl. te Breda, een pensioen verleend van ƒ 1050, onder toekenning van den rang van majoor.

Z. M. heeft aan mr. D. M. M. d'Hangest baron d'Yvoy van Mijdrecht, Zr. Ms. kamerheer, dienstdoende bij H. M. de Koningin-Moeder, vergunning verleend tot het aannemen van het kommandeurskruis 2de kl. der Hertogelijk-Saksen-Ernestische Huisorde, hem door den Hertog van Saksen-Altenburg geschonken.

Z. M. heeft dr. H. van Beeck Vollenhoven, te Amsterdam, en A. Hoogendijk, te Vlaardingen, herbenoemd tot leden van het Collegie voor de Zeevisscherijen; tot lid van dat collegie, in plaats van wijlen P. Varkevisser te Scheveningen, benoemd A. E. Maas te Scheveningen.

De gewone audientie van den Minister van Kolonien zal op den 27 dezer niet plaats hebben.

Kerk- en Schoolnieuws.

Ds. B. ter Haar Bz., predikant te Nijmegen, heeft voor het beroep naar de Ned. Herv. gemeente te Leeuwarden bedankt.

De Remonstrantsch-Gereformeerde gemeente te Amersfoort is bij Koninklijk besluit gemagtigd een eigen predikant te beroepen, op een tractement van ƒ 1200, waarvan ƒ 400 van het Rijk.

Ongelukken, Misdrijven enz.

Heden namiddag viel wederom een jongen, Cornelis de Vries genaamd, van eene hooge stelling in het in aanbouw zijnde gebouw te Schoonderloo, bestemd voor eene suikerfabriek. De jongen is met gebroken been en kneuzingen naar het Ziekenhuis aan den Coolsingel alhier overgebragt.

Heden in den vroegen morgen heeft een der geestelijken bij eene der R. K. kerken te 's Gravenhage zich uit de tweede verdieping van de pastory op de straat laten vallen. Hoewel hij zware verwondingen had verkregen, is hij echter niet overleden. Ook later deed hij eene poging om zich van het leven te berooven, hetgeen hem echter werd belet. Hij verkeert in zorgelijke omstandigheden.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 26 Mei.

OVERLEDEN: M. van Win, wedr. van J. Israel, 95 j. — M. Pouwe, jd., 18 j. — W. Dekker, jm., 18 j. — A. A. N. J. Peters, z., 1 m. — G. van Konijnenburg, z., 2 j. — J. Heythof, d., 1 m. — F. H. Batenburg, z., 1 j. — A. C. Brinkhorst, d., 2 m. — A. Klapwijk, z., 8 d. — A. M. C. Maltha, d., 4 j. — N. van Gelderen, d., 8 m. — M. A. Udink, d., 3 j. — A. J. Laffree, d., 6 m. — J. C. Hoffman, man van A. J. van der Touw, 43 j. — H. G. Rooster, d., 15 j. — H. C. Heideman, d., 4 m. — B. van Buuren, z., 3 j. — M. M. van der Bent, d., 4 m. — D. A. Randeraad, d., 2 j. — C. P. Bulterman, d., 6 j. — H. G. Vley, z., 1 m. — E. Lindeman, d., 2 m. — D. van Schagen, z., 1 j.

BEVALLEN: J. G. Drijvers, geb. Gennisse, levenl. d. — A. Riemers, geb. Windhorst, z. — P. A. Grinwis, geb. Helmond, d. — J. Nieuwstraten, geb. Versteeg, z. — H. M. C. Sondermeijer, geb. Bruyninghuys, d. — H. Blom, geb. Been, d. — G. Fortanier, geb. Otto, z. — J. A. Gidding, geb. Visser, z. — W. van de Huygevoort, geb. Broeksmit, d. — J. van Zuylekom, geb. van den Burg, d. — M. Vellekoop, geb. Pols, d. — J. Rozenstok, geb. van Eymeren, d.

---

natuurlijk is; ook Burgers echter wake tegen een *laisser aller* van zijn penseel, dat der natuurlijkheid van zijne voorstellingen onregt dreigt te doen.

Wij zouden der waarheid te kort doen, wanneer wij niet erkenden dat Amsterdam aan elke tentoonstelling een respectabel contingent levert van figuurschilderijen. De invloed, het voorbeeld, de lessen van enkele toongevers in dat genre doen zich daar gevoelen. Zonderling dat wij niet meer sporen ontmoeten van de werking der Koninklijke Academie. Is dat een goed of een slecht teeken? De quaestie is moeijelijk genoeg, zou tot velerlei beschouwingen aanleiding kunnen geven en waarschijnlijk niet op te lossen zijn dan met volledige kennis van zaken en personen. Wij laten haar dus rusten en zullen er alleen nog indachtig aan gemaakt worden, wanneer wij de schilderij van den tegenwoordigen directeur der Academie ontmoeten.

Evenmin als de reeds genoemde Amsterdamsche kunstenaars verraadt Martens een zweem van de traditionele academische rigting. Zijn *Zondag* is een greep uit het burgerlijk leven van onzen tijd, niet onverdienstelijk, maar toch niet zóó weêrgegeven dat het onze belangstelling moet wekken. Wij gelooven haast dat de fout schuilt in het weinige leven dat zijne figuren bezielt. Hoe habiel zij geschilderd zijn, zij laten ons koud. Even als het kind dat, in wanhoop over *De gebroken Pop*, bij hare zuster komt klagen, even als die zuster zelve. En toch is er veel charme in het koloriet, is de behandeling der kopjes, der verschillende stoffen te prijzen. Zoo gaat het ons ook bij Hollander, wiens *Kenau Hasselaar hare lotgevallen verhalende* fraai geschilderde détails oplevert, die eene goede houding in het ensemble zijner schilderij heeft weten te bewaren, maar die toch gestruikeld is over het individueel, zoowel als over het historisch karakter zijner beelden. *De weverij in Drenthe* getuigt van zijn talent als intérieur-schilder. Artz weet wel wat leven, wat poëzy te leggen in zijn *Tafereeltje in de duinen* en zijn *Schelpenvisscher*, maar er is iets conventioneels in den matten grijzen toon waarin hij schildert, dat wij gaarne door een mannelijker toets vervangen zagen. Vetten is als altijd een bekwaam technicus en een bevallig kolorist in zijne schilderijen; van breedte of diepte op hooger dan technisch terrein is echter geen sprake. Voor *Moeders verzorger* van Calisch hebben wij den lof des schilders vernomen die uit een getroffen gemoed kwam; hij mag er meê tevreden zijn.

Het sieraad der Amsterdamsche school blijft echter, onzes inziens althans, Jozef Israëls. Hier hebben wij weder te doen met een dichterlijk gestemd gemoed, waarin van de werkelijkheid altijd datgene zich afspiegelt wat haar boeijend en belangwekkend maakt, met een echt kunstenaarsoog, dat der natuur haar bijzonder karakter, hare schoonste combinatie van kleuren afziet en beide met meesterhand weet aan te grijpen om er den ontvangen indruk aan anderen door mede te deelen. *Toekomst* heet zijne schilderij en vraag het elke jonge moeder, of zij zich zelve en haren toestand heeft herkend, niet in de trekken, de kleêren, de omgeving van die jonge vrouw uit het visschersvolk, maar in hetgeen daar omgaat in hare ziel bij het opnemen, stuk voor stuk, van elk deel der luijermand die, in afwachting der blijde, afgebeden „toekomst," is gereed gemaakt. Ziet, tegenover zulk eene schilderij is het moeijelijk uit te maken, waar de toovermagt schuilt welke zij op ons uitoefent, bij den dichter, die den toestand zóó opvat, zóó uitdrukt, of bij den schilder die zoo geheel meester is over de middelen ter uitdrukking, over vorm en kleur. Trouwens, dit is eene quaestie waarover wij alleen met de mannen van het vak kunnen redeneren; tot het publiek, tot elk die gevoel en waarheid weet te onderscheiden, zeggen wij slechts dit: gaat en ziet hoe Israëls, tegenover eene eenvoudige vrouw uit de volksklasse, tegenover een zoo ge wilt alledaagschen toestand, eene wereld van gedachten in u doet oprijzen en te gelijk uw schoonheidsgevoel bevredigt.

Wij kunnen de verzoeking niet weêrstaan om, de enkele figuurschilderijen, waarop wij nog wijzen wilden, tot het volgende gedeelte van ons verslag uitstellende, van de poëzij van Israëls ons te wenden tot een ander dichtstuk dat er in de nabijheid hangt. Wij zijn de visschershut uit en wij staan aan het strand; de morgenzon is nog niet lang uit de kimmen verrezen en wordt nog ligtelijk omhuld door den nevel die intusschen gaandeweg optrekt. Het aldus half gedempte zonnelicht wordt weêrkaatst in den onafzienbaren, rustigen, door het morgenwindje minder nog dan door stroom en vloed in zachte deining en golving bewogen plas en werpt over dien plas een breeden blinkenden streep. Het is een kalm, plegtig morgenuur, en ofschoon het de oogen vermoeit, kunnen wij bijna niet aflaten van die onmetelijke ruimte in te staren, tot dat wij aan den horizont een stip ontdekken, dat wel een zeil, een schip kon zijn. Wij behoeven niet lang te twijfelen, waarom anders zou dat tweetal, zou die vrouw met dat kind, toeven, steeds toeven aan het strand, den blik onafgewend gerigt op dien stip, dat nu een stipje geworden is, dat ons ongeoefend oog reeds in 't geheel niet meer onderscheidt, maar waarin het oog der liefde nog altijd het kleene vaartuig onderkent of meent te onderkennen, dat een of welligt meer dierbaren heeft weggevoerd, om dagen, weken lang welligt te dwalen en te dobberen langs die wateren, thans zoo verleidelijk schoon, maar wie weet hoe spoedig met dood en verderf dreigend. Ook hier dringt zich een wereld van gedachten aan ons op en toch, niet waar, wij staan tegenover eene zeer alledaagsche voorstelling: een visscherspink, die op vangst uitgaat, een tweetal uit het visschersvolk dat de wegzeilenden naoogt. Maar het is Louis Meijer, onze voortreffelijke zeeschilder, die dat *Naoogen*, die lucht met haren doorzigtigen nevel, dien eindeloozen plas, dat karig gestoffeerde strand op het doek heeft getooverd, met eene bekwaamheid, met eene diepte van sentiment vooral, waardoor het alledaagsche wordt gestempeld met het merk der poëzy.

Wij hebben ergens gelezen dat Louis Meijer's schilderij is bewonderd en geprezen door een anderen zeeschilder, een beroemden vreemdeling, door Gudin. Zoo iemand bevoegd is om over eene dichterlijke opvatting te oordeelen, dan is het de kunstenaar, van wien wij in 't vorige jaar ten onzent in de groote Doelezaal de reede van Brest zagen. Hier aanschouwen wij de *reede van Cherbourg*, op het oogenblik der nadering van het smaldeel dat Koningin Victoria van Engeland naar de Fransche kust heeft overgebragt, een pendant van de evengenoemde. Ook thans staan wij er voor opgetogen, ook thans sleept hij ons mede, ook thans legt hij ons het zwijgen op, waar wij bedenkingen, en gegronde, zouden kunnen aanvoeren tegen het zware en leiachtige van het donkere blaauw links, tegen het doorschijnende en glasachtige van de scheepjes regts, tegen.... Maar wij zouden er van zwijgen en het was dan ook alleen *pour acquit de conscience* dat wij er het genot om stoorden van eene opvatting, zoo eenig voor eene uitvoering zoo meesterlijk stout, als die van Gudin. De diepte en ruimte van dien waterplas, de afstand en schuiving der verschillende plans, de wij zouden bijna zeggen phantastische werking van het licht, — zij versterken ons op nieuw in onze meening: met al zijne gebreken, zijn vaak gezocht effect, is er toch maar één Gudin, — één Gudin in genialiteit van begrip en penseelvoering.

23 Mei 1863. (*Het slot volgt.*)

OFFICIELE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 26 Mei.

		per		
Londen......	disc. 4 %	£ 1...........	op3/m.	f 11.64½
			" 2/m.	" 11.68½
			" kort.	" 11.77½
Parijs........	" 3½ %	fr. 100.........	" 3/m	" 46.20
			" 2/m	" 46.40
			" kort	" 46.60
Antwerpen.	" 3 %	fr. 100.........	" 3/m	" 46.20
			" kort.	" 46.55
Hamburg...	" 3 %	M. B. 40........	" 3/m.	" 34.83
			" 2/m.	" 34.91
			" kort.	" 35.12
Bremen......	" 5 %	Ls. d'or Th. 100.	" 3/m.	" 187.10
Berlijn	" 4 %	Th. 100..........	" 3/m.	" 171.25
			" kort.	" 173
St. Petersb..	" 5½ %	Rs. 100.........	" 3/m.	" 173½
Frankf. a/M.	" 3 %	s. w. fl. 100....	" 3/m.	" 98.50
			" kort.	" 98.90
Augsburg...	" 3 %	s. w. fl. 100....	" 3/m.	" 98
Weenen	" 5 %	o. w. fl. 100....	" 3/m.	" 103
Triest.........	" 5 %	o. w. fl. 100....	" 3/m.	" 102.75
Venetië......	" 5 %	o. w. zilver fl. 100	" 3/m.	" 112
Livorno......	" 5 %	Ls. 100.........	" 2/m.	" 46
Genua........	" 5 %	Ls. 100.........	" 2/m.	" 46
Napels	" 5 %	Ls. 100.........	" 2/m.	" 46
Lissabon.....	" 5 %	Crs. 40.........	" 3/m.	" 41

Discompto van Wisselbrieven 3½ %, van Promessen 4 %.

AMSTERDAM 26 Mei.

2 Maanden.			Zigt.		3 Maanden.			Zigt.	
Londen ...	11.68½	g	11.78½	g	Madrid....	238	g	—	g
Parijs	55 11/16	g	56 5/16	g	Cadix......	237	g	—	g
Bordeaux.	55 ½	g	—	g	Sevilië....	235	g	—	g
Idem k/zt.	55½	g	—	g	Bilbao....	235	g	—	g
Hamburg.	34 15/16	g	35⅛	g	Lissabon..	41½	g	—	g
Genua	45¾	g	—	g	Porto	41½	g	—	g
Livorno...	45¾	g	—	g	Petersb. ..	173½	g	—	g
Napels.....	45¾	g	—	g					
6 Weken.			**Zigt.**		**6 Weken.**			**Zigt.**	
Weenen ..	103½	g	—	g	Frankfort.	98½	g	—	g
Augsburg	98¼	g	—	g	Rotterd...	⅛			

Rotterdam 26 Mei.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½ pCt.	63½	63⅝	
"	dito dito 4 "	99¼		
Spanje...	Oblig., 3 nu 2 "	47⅝		
Portugal..	Obl.Lond.1853 3 "	47 13/16		
"	Oblig.1856/62. 3 "	47⅝		
Rusland ..	Obl. St. 1854. 5 "	83½		
"	dito 1855....5 "	90 7/16		
"	Obl. Amst.....4½ "	90½	90 9/16	90½
"	d.° Spw.-Ad.. "	203½		
Oostenr...	Obl. in Metall. 5 "	63 15/16		
"	Nieuwe, Amst. 5 "	83½	83⅝	83⅝
"	d.° Nationale. 5 "	67 15/16	68	67 15/16
"	Bank-Actien.... f	842	843	
Venez....	Obl.......... 2 "	22¾		
"	Obl.......... 1 "	12 5/16		
Grenada ..	Uitgest. Gest..	9 9/32	9 15/16	9 9/32
"	Hectares..... Cts.	93½		
Mexico...	Obl......... 3 "	33¾		
Equador..	Landwarr......	7 3/16	7 9/32	7 3/16
Turkije...	Binnenl..... 6 "	49 3/16	49⅜	49 5/16
Amerika,	Vereen. Staten 6 "	68¾		
"	dito .... 5 "	64⅝		

De beurs verkeerde heden bijna algemeen in flaauwe stemming, met tamelijk veel omzet.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Rusl., Oblig. bij Stiegl. 1855, 5 pc., 90½; dito Spoorw.-Aand., f 203½. Oostenr., Metall., 2½ pc., 32½; dito Oude, 5 pc., 63½, 15/16, 15/16; dito Nation., 5 pc., 67½, 15/16, ½; Weener Bank-Actien, f 843. Vereen. Staten, 5 pc., 64 9/16; dito dito, 6 pc., 68½. Venez., Oblig., 2 pc., 22½; dito dito, 1 pc., 12 5/16. Gren., Uitgest. Gestemp., 9½. Turkije, Oblig., 6 pc., 49½, 7/16, 7/16. Griekenl., Oblig., 5 pc., 29½.

Amsterdam 26 Mei.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., ..	Werk. Schuld 2½ pCt.	63 9/16	63¾	63¾
"	dito dito 3 "	75 15/16		
"	dito dito 4 "	99 1/16	99⅛	
"	O.-I. Leening 4 "	98¼		
"	Amort. Synd. 3½ "			
"	Hand. Maats. "	148	148¼	148
"	Holl.Spw.... 4 "			
"	Rijn Spw. 2 L. 4½ "			
België, ..	Cert. *Rothsch.* 2½ "			
Spanje...	Buitenlands.. 2 "	47⅞	48	48
"	dito 3 "	53⅜		
"	Binnenlands. 3 "	50 13/16	51	50 13/16
"	Amort.Schuld			
"	Bew. v. Coup.	11 13/16	12	11 13/16
Portugal,	Obligatien... 3 pCt.	47⅞	47 15/16	
"	dito 1856/62. 3 "	47 7/16	47½	
"	dito Uitgest.. 3 "	47 3/16		
Rusland,	Ob.*Hope en C.* 5 "	101¼		
"	dito 1828/29.. 5 "			
"	Cert. 1831/33 5 "			
"	d.° 1840..... 4 "	77 11/16	77¾	77 11/16
"	2/3/4e Leen.. 4 "	77⅝		
"	Cert. 5e Serie. 5 "	83⅝		
"	d.° 1855, 6e S. 5 "	90¼	90 11/16	90¼
"	d.° te Lond. 3 "	57 13/16	57⅞	
"	N. Leen. 1862 5 "	90½	90⅝	90⅝
"	Inschr.v.Ass. 6 "			
"	Cert. v. dito.. 6 "			
"	Spw.-Actien. 5 "	203½	203¾	
Polen, ...	Aand. 1835.. "			
"	Oblig....... 4 "			
Pruissen,	Oblig....... 5 "			
"	Aand. 1854.. 3½ "	224		
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5 "			
"	d.° dito 4 "			
"	d.° Met. Oude 5 "	63 13/16	63⅞	63⅞
"	d.° Metalliek. 2½ "	32½		
"	d.° N. te Ams. 5 "	83¾	83⅞	83¾
"	d.° Nat. Met.. 5 "	67¾	67⅞	67 13/16
"	W. Ad. fl 250 4 "	253		
Brazilië,	1824 £ 100.. 5 "	98½		
Equador,	Oblig. 1855.. 1 "			
Venez.,..	Obligatien... 2 "	22⅞		
"	Uitgestelde.. 1 "	12¼		
Grenada,	Obligatien... 2 "	31 13/16	31 15/16	
"	Uitgestelde.. 1½ "	10¾		
Mexico,..	Obligatien... 3 "	33½	33¾	33 11/16
Illinois	.... 7 "	76⅞		

Nation. Hypoth.-Bank, 99½. Centraal-Spoorweg, 65. Handel-Maatsch. Leen. 1858, 4 pc., 100¾. Rijnspoorw.-Aand. (Shares) 203. Rusland, Cert. te Londen, 4½ pc., 88⅛, ½, ½; dito bij Hope en Co. 1860, 4½ pc., 90½, ⅝, 9/16; Hypoth., 4½ pc., 76½. Oostenr., Weener Aand. 1839, 405; dito dito 1860, 5 pc., 518, 519, 518½; Fransch Oostenr. Spw.-Obl. bij Hope, f 132. Italië, 5 pc., 66½; dito Spoorw.-Aand. 109. Brazilië, Geldl. 1852/60, 4½ pc., 90½. Venez., 6 pc., 55¼; dito 6 pc., 52½. Grenada, Oblig. Gest., 16 7/16, ½; dito Uitg. Gest., 9 13/16, 9½; dito Hect., 92½, 93½ cents. Vereen. Staten, 5 pc., 64½, ½, ½; dito dito, 6 pc., 68½, ½, ¾. Turkije, Oblig., 6 pc., 49½, ½, ½; dito Certific., 137. Griekenl., Coup., 4½, 5/16. Illin., Spoorw.-Aand., 57½. Galvest., Spw. Oblig., 8 pc., 27¾, 28, 27¾; dito Spw. Stellen, 8 pc., 26¾, 27, 26¾; dito Fransche, 8 pc., 21. Louisiana, 5 pc., 78. Equad., Landwarr., 7, 7⅛.

Beleening 3, Prolongatie 3, 3½, Disconto 3½ pc.

In binnenlandsche fondsen waren handel en variatie onbeduidend. Integralen echter bleven iets beter. Spaansche waren zeer gevraagd en dien ten gevolge iets beter. Van Russische waren 5 pct. 1862 en 4½ pct. 1860 zeer gedrukt en aangeboden, daarentegen waren Stgl. 6de serie hooger te plaatsen. Portugesche bedongen gemakkelijk vorige prijzen. In Oostenrijksche was de markt zeer gedrukt door buitenlandsche verkoopen. Grieken zijn, hoewel met weinig handel, ¾ % gerezen. Turken zijn bij uitgebreiden handel aanmerkelijk gedaald, men merkte daarin evenwel koop- en verkooporders voor buitenlandsche rekening op. Van Amerikaansche fondsen waren 5 en 6 pcts. hooger te plaatsen; de kleine speculatiesoorten bleven flaauw en aangeboden.

Laatste prijzen ten 5 ure: Oostenrijk, Metall., 5 pc., 63½; dito Nation., 5 pc., 67 13/16.

Prijzen der Coupons: Metall. f 25.65; dito Nationale f 28.10; Napels. f —; div. Engelsche per £ f 11.67½; Engels. Russen f 11.70; Fransche f 55½; Belgische f 55⅝; Pruiss. f 34½; Spaans. Piasters f —; Hamb. Russen f 34½; Russen in Z. R. f 34½. Papieren Roeb. —. Pools. in fl. f —; dito in Roeb. f —. Spanje in fr. —. Dollars f . Portugal f —.

Handelsberigten.

Rotterdam 26 Mei.

Boter. 1ste kwal. f 44, 2de f 41, 3de f 38.

Schiedam 26 Mei.

Moutwijn, per Ned. vat zonder fust f 11.—.
Jenever, " " " " " " 16.50.
Amst. Proef., " " " " " " 17.75.

Alles zonder de belasting.

Spoeling per Ketel.................... " 1.40.
25 Mei.................................... " 1.50.

Amsterdam 26 Mei.

Suiker. Prijzen der Ruwe: Surinaamsch f 21 a f 28; Braziel wit f 32 a f 35; dito blond f 28 a f 31; dito bruin f 20 a f 27; Havana wit f 37 a f 42; dito blond f 28 a f 36; dito bruin f 21 a f 27; Java wit f 34 a f 39; dito grijs f 31 a f 33; dito blond f 28 a f 30; dito bruin f 21 a f 27; Manilla grijs f 27 a f 31; dito bruin f 21 a f 26; Maurit. blond en grijs f 27 a f 31; dito bruin f 20 a f 26.

Tabak. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 21 v. Maryland, zeilende per Arnold Böninger.

Granen. Tarwe in een: 127 ℔ oude bonte Pools. f 330; 129/130 ℔ N. dito f 322, 328; 129 ℔ witbonte dito f 334; 130 ℔ dito f 336. Rogge onveranderd: 123 ℔ O. Pruiss. f 215; 123 ℔ N. dito f 217; 122 ℔ Galatz f 220; 120 ℔ Taganrog f 211; 121 ℔ Petersb. f 224. Op levering in Mei f 195, 194; Junij f 196; Oct. f 198, 197. Gerst in een doen: 113 ℔ Koningsb. f 182 aan de molen. Boekweit hooger: 118/121/122 ℔ Holsteinsche f 200, 210, 213; 120 ℔ jarige Gordijker f 190.

Zaden enz. Raapolie op 6/w. f 49½; vlieg. f 48½; 1 Sept. en Oct. f 42½, 43, 43½; 1 Nov. en Dec. f 43, 43½. Lijnolie op 6/w. f 46; vlieg. f 45; 1 Sept., Oct., Nov. en Dec. f 43½. Hennepolie op 6/w. f 47½; vlieg. f 46. Raapkoeken per 1040 st. f 78, 82. Lijnkoeken per 104 st. f 10, 14.

Boter per 40 Ned. ℔: Friesche f 44 a f 47, Kuinder f 44 a f 47, Kamper f 45 a f 48, Deventer f 37 a f 42, Zwolsche f 42 a f 46.

Vetwaren. Traan. Lever-, bruine f 54 a 55; blanke f 62 a 63. Rondvisch per 50 N. ℔ f 13½.

Vee. Runderen 1ste kwal. f 190 a f 230, 2de kwal. f 170 a f 210, 3de kwal. f 150 a f 190; Melk- en Kalf-Koeijen f 90 a f 160; Schapen f 20 a f 28; Varkens 44 a 48 c. per Ned. ℔.

Ter beurze aangeslagen de volgende telegram uit Liverpool van gisteren:

Katoen. Markt zeer stevig ten gevolge der berigten per Europa; afgedaan 10,000 b.; prijzen niet gunstig voor koopers.

En van heden:

Katoen. Zeer stevige markt tot volstuit de prijzen, grif toegestaan; afgedaan ruim 5000 b.; wegens de feestdagen waren de omzettingen beperkt.

Londen 25 Mei.

Graanmarkt met goeden aanvoer van het buitenland. Puike Inl. Tarwe 1/ hooger, buitenl. insgelijks iets hooger. Amerik. Meel prijshoudend. Gerst vast. Boonen en Erwten onveranderd. Haver 6 d. lager. Lijnzaad zeer vast. Raapzaad iets lager. De aanvoeren der vorige week bedroegen 27,889 q. Tarwe, 2910 q. Gerst, 66,651 q. Haver, 692 q. Boonen, 1122 q. Erwten, 29,841 z. en 7238 v. Meel.

Veemarkt. Horenvee met kleinen aanvoer in enkele gevallen 2 d. hooger. Schapen met kleinen aanvoer flaauw. Lammeren 4 d. per stone lager. Kalveren veelal 2 d. lager. Varkens als voren. Men noteert: Ossen 3/8 a 5/2, Schapen 4/ a 5/8, Lammeren 6/ a 7/, Kalveren 4/ a 5/2, Varkens 3/6 a 4/4.

Antwerpen 25 Mei.

Koffij vast in prijs. **Granen** vast. Tarwe Wismar f 12½; Holsteinsche f 12½. **Rijst.** Circa f ½ hooger, Necranzie f 6½.

Havre 22 Mei.

Koffij. Rio ongeveer fr. 87½ a 89½, Haiti fr. 90. **Suiker.** Antilles n.° 4 fr. 46½ cons. **Huiden.** M. V. gez. Saladeros Ossen- fr. 57, Koe- fr. 51, oude dito fr. 47, Rio-Janeiro gez. Koe- fr. 42. **PaardenVellen.** La Plata gedr. fr. 8 a 8.50, gez. fr. 40½. **Reuzel.** Amerik. r. 45 a 48½. **Spek.** prime Mess fr. 70.

Suiker. Gekleide in de eerste dagen der afgeloopen maand stil, later daalden de prijzen op 5½ r. voor n.° 12, doch later was de markt weder vaster en noteert men 6 a 6½ r. Verscheidene planters willen niet verkoopen en verwachten hoogere prijzen. De tegenwoordige notering is n.° 9 a 10 5½ a 5¾ r., n.° 11 a 12 6 a 6¼ r., n.° 13 a 15 6½ a 6¾ r., n.° 16 a 18 7½ a 9 r., witte 10 a 13 r.; Muscovados 5 a 5½ r. Voorraad zoo hier als te Matanzas 350,000 k. **Honig** nom. 3½ r. **Vrachten** naar Falmouth 50/. **Wissel** op Londen 7½ %, Parijs 5½ %.

Katoen. De verkoopen gisteren bedroegen 1058 b. Heden is de markt vaster; tot 3 ure waren reeds 2400 b. afgedaan. Men noteert Tennevilly loco fr. 199 a 205, per Mei 202½, per Junij 200, per Julij 198, per Augustus 192½ a 197½. Men noteert:

	t. bas.	bas.	t. ord.	ord.	b.ord.	bonne	à belle
New-Orleans	275	290	310	325	335	350	375
Mobile	273	288	305	315	—	—	—
Georgia.....	270	285	300	310	—	—	—
Tinnevelly..	—	185	193	260	208	—	213

Voorraad 37,225 b.

23 Mei.

Katoen vast; Tennevilly bon ord. fr. 209 a 210 per Junij, 204 per Julij, 200 per Aug., 197½ per September; verkoopen tot 3 ure 1500 b. **Koffij.** Rio ongew. fr. 90 entr. **Huiden.** Gedr. M. V. fr. 87½ a 90, gez. Koe- fr. 51 a 51½. Rio-Grande gedr. fr. 77½. Rio-Janeiro Ossen- fr. 45.

New-York 14 Mei.

Katoen 61 c. **Granen en Meel** lager. **Provisien** onveranderd. **Suiker** flaauw. **Wissel** op Londen 165½. Goud 150.

Para 8 April.

Cacao met goede vraag 4 $ 800 a 5 $ 000. **Gom Elastiek** 18 $ 500. **Katoen** $ 19. **Huiden** gez. 125 r., dr. gez. 160 r. **Rijst** 2.100 r. **Salseparilla.** Santarem $ 28. Rio-Negro $ 16. **Vischlijm** $ 25 a 27. **Copahu Balsem** 11 $ 500 a 12 $ 000.

Weerkundige Waarnemingen op 26 Mei 1863. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hartlepool......	+ 5. 2	O.N.O.	—	+ 11. 1	donker.	slecht water.
Groningen......	+ 1. 2	N.	0	+ 11. 7	—	—
Helder..........	+ 1. 8	N.N.O.	2	+ 10. 5	—	—
Yarmouth	—	N.	—	—	schoon.	—
Vlissingen......	+ 0. 6	N.O.t.N.	8	+ 11. 6	—	—
Maastricht......	758. 1	N.	2	+ 10. 2	—	—
Portsmouth.....	+ 5. 5	N.O.	—	+ 11. 1	schoon.	stil.
Plymouth	+ 2. 7	Z.t.O.	goede bries.	+ 14. 4	"	slecht water.
Havre	— 1. 4	O.N.O.	"	+ 11. 7	bewolkt.	—
Parijs...........	— 1. 7	N.N.O.	15	+ 8. 9	betrokken.	—
Brest	+ 3. 4	N.	0	+ 9. 5	schoon, bewolkt.	slecht water.

Alzoo grootste verschil in Nederland H 1. 8 M; generaal idem Po 7. 2 Pa.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (N.O.) *Aangekomen.*
26 mei *Parthenia*, Jary, Newcastle
Elisabeth, Huggett, d.°
(beiden opgez. n. Dordt)
Myrtle, Eason, d.°
(vertr. n. Helvoet)
Zr. Ms. kotter *Vlinder*, Adriaanse, Vlissingen
Koophandel, Swarts, Banjoewangie
(vertr. 20 jan.)
Majestic, Jones, Passaroeang

Hellevoet (NO) *Aang.*
26 mei *Joseph & Elisabeth*, Milburn, Newcastle
Rupert, Usher, d.°
John & Ann, Bennett, d.°
Friendship, Robins, d.°
Thetis, Sheriff, d.°
Elisabeth, Pearce, d.°
Twee Gebroeders, Persoon, d.°
Thompson, Richardson, Sunderland
Odin, Johansen, Stockh.
Brödrene, Christensen, Drammen
Alpha, Jacobsen, d.°
Elisabeth, Oliver, Brouwershaven
Vertrokken.
Kleinkinderen, de Jong, Gibraltar

Brielle (N. t. O.) *Vertr.*
26 mei *Ann Morgan*, Morgan, Dublin
Elisabeth, Back, Cardiff
Leo (st.), Londen
Batavier (st.), d.°
Prosperous, Shotton, Newcastle
Derwentwater, Duthie, Warkworth
Vereinigung, Itzen, de Oostzee
Aangekomen.
Gebrüder, Gerjets, Koningsbergen

Texel *Aangekomen*
24 mei *Conqueror*, Sanderson, Sunderland
Stjernen, Nielsen, Gothenburg
25 *Drammen*, Frost, Dramm.
Jonkvrouw Elisabeth, de Boer, Droback
Vertrokken.
25 *Zeemeeuw*, Kayser, Newcastle
Prince of Saxe Coburg, Storm, d.°
Beatitude, Halliday, Sunderland
Deux Soeurs & Marie, Diabat, d.°
Nympha, Allum, Dramm.
Chelone, Edwardsen, d.°
(O.—O. N. O.)

Vlie *Aangekomen*
24 mei *Elise*, de Vries, Koningsbergen
Drie Gebroeders, Leffers, Dantzig
25 *Drie Gebroeders*, Jansen, Frederikstad
Ludwig, Jansen, d.°
Vertrokken.
24 *Helene*, Glaser, Stockh.
Stoomvaart (st.), Hamb.

Vlissingen *Aangek.*
23 mei *Elisabeth & Maria*, Flens, Buenos-Ayres
Louise, Hansen, d.°
Vertrokken.
23 *Flandre*, Weijerts, Vera-Cruz
Pfeil, Cordes, Galatz
Fils Unique, Lecroix, Napels
Dauphinelle, Caillet, Spanje

—o—

St. Helena *Aangek.*
12 april *Odin*, Wickman, Java
(vertr. 13 n. het Kanaal)
Nederland, Hoekstra, Batavia n. Amst.
Bertha, Becker, dito n. Bremen
Vertrokken.
11 *Juno*, Nicolaï, (v. Samarang) Rott.
Gepasseerd.
13 *Elisabeth*, Snoek, Java n. Amsterd.

Triëst *Vertrokken*
21 mei *Elisabeth Jacomina*, Kleininga, Rotterdam

Palermo *Aangekomen*
16 mei *Maria*, Beekman, Cardiff
18 *Triëst*, Buys, Gibraltar

Gibraltar *Aangek.*
17 mei *Trekvogel*, den Breems, New-York

Cadix *Aangekomen*
17 mei *Willem III* (st.) Piejeers, Malaga
Sophia, Hansen, Valencia

Lissabon *Vertrokken*
15 mei *Titia Margaretha*, Schaap, Bristol

Oporto *Aangekomen*
15 mei *Hendrika*, Lever, Swansea

Bordeaux *Vertr.*
23 mei *Tobina*, Wortelboer, St. Petersburg
Elisabeth, Steffens, d.°

Rouaan *Vertrokken*
24 mei *Zwaantina Marg.*, de Vries, Koningsb.

Liverpool *Vertr.*
24 mei *Lucy*, Durrant, Zierikzee
St. Croix, Bates, Dordt

Cardiff *Aangekomen*
22 mei *Balmoral* (st.), Lovius, St. Nazaire
Vertrokken.
22 *Touch-me-not*, Salt, den Moerdijk

Bij **Bude** *Aangek.*
23 mei *Mary Martha*, Davey, Cardiff n. Rott.

Bristol *Aangekomen*
23 mei *Pioneer* (st.), Rott.

Scilly *Binneng.*
20 mei *Point du Jour*, Groning. n. Gloucester
22 *Antilope*, Panjer, Nizza n. St. Petersburg

Bij **Lezard** *Aangek.*
22 mei *Catharina Agatha*, Potjewijd, Lissabon n. Rotterdam
Ridderkerk, Teerlink. Rotterd. n. Batavia
Bulgerstein, Geerling, dito naar dito

Falmouth *Vertrokken*
24 mei *Xulla*, Black, (v. Java) Rotterdam
Ellen, Bardwell, (v. Terranova) Dordt

Bij den **Meeuwensteen** *Aangekomen.*
22 m. *Wendelina*, Hilbrands, Liverpool n. Pernau

Fowey *Binnengel.*
24 mei *Catherine*, Tippett, Liverpool n. Dordt

Bij de **Singels** *Aangek.*
21 mei *Cornelia Hendrika*, Swart, Batavia n. Rott.
Martina Adriana, v. 't Hoff, Licata n. d.°

Dungeness *Gepass.*
20 mei *de Ster*, Bilker, Rott. n. Quisembo

Londen *Aangekomen*
25 mei *Renske Hooites*, Donema, Helsingborg
Drie Gezusters, Pluktje, Groningen
Uitgeklaard.
25 *Gills*, Mann, Rott.

Gravesend *Aangek.*
25 mei *Roelfina Kuiper*, Reinders, Falkenberg
Neeltje Cornelia, Postema, Groningen
Marianne, Vlas, d.°
Twee Zusters, de Groot, Workum

Ipswich *Aangek.*
24 mei *Willem Frederik*, Visser, Elseneur

Sunderland *Vertr.*
22 mei *Sea Bird*, Stewart, Anjer

Shields *Aangekomen*
23 mei *Zeeploeg*, de Jonge, Hamburg
26 *Herman de Ruyter*, Eeink, Amsterdam

Newcastle *In lading*
22 mei *Peking*, Deinum, Singapore

Grangemouth *Aang.*
23 mei *Princess Royal*, Sandell, Amsterdam

Macduff *Aangekomen*
18 mei *Ulrike*, Bekkering, Dantzig

St. Davids *Vertr.*
23 mei *Betsys*, Bayne, Dordt

Antwerpen *Vertr.*
25 mei *Minerva*, Doewes, St. Petersburg

Hamburg *Aangek.*
25 mei *Johanna*, Brouwer, Rotterdam
Goede Hoop, Greven, Zaandam
Vertrokken.
24 *Vijf Gebroeders*, Alberts, Holland
Annegiena, Bull, d.°
Immeltina Goossens, Menholst, België

Cuxhaven *Vertr.*
24 mei *Tjetskina Jacoba*, Bakker, Föhr
25 *Libra*, Borst, Gothenb.
Louisa Geerdina, Wever, Stockholm
Johanna Paulina, Wessels, Engeland

Bremerhaven *Vertr.*
23 mei *Anna Hinderika*, Dallinga, Amsterdam
Martha, Siemers, d.°
Antje, Muller, d.°
Anna, Leiss, d.°

Swinemunde *Aang.*
23 mei *Medea* (st.), Amst.

Dantzig *Vertrokken*
22 mei *Courant*, Treimer, de Maas
Königin von Preussen, Strey, Rotterdam
Catharina, Thaden, Amsterdam
Mindet 1848, Rohde, d.°
Grietje Koens, Kuiper, Koogerpolder
Zeus, van der Tas, d.°

Libau *Vertrokken*
14 mei *Lykkens Pröve*, Svendsen, Holland
Gerda, Pedersen, d.°
Susanna, Aykens, d.°
18 *Juditha*, Larsen, d.°

Nerva *Aangekomen*
11 mei *Ida Berendina*, op 't Holt, Bergen
14 *Maria*, Hendriks, d.°
Jantina, Vos, d.°
Alpha, Don, d.°

Kopenhagen *Gepass.*
21 mei *Zeelust*, Holvast, Koningsb. n. Dokkum
Annegiena, Jonker, Bergen n. St. Pet.
22 *Johanne*, Siebolds, Memel n. Dordt

Elseneur *Gepass.*
23 mei *Martha*, Scherpbier, Koningsb. n. Dordt
Joh. Gesina, v. d. Veen, Memel n. Amsterd.
Aurora, de Jonge, Dantzig n. dito

—o—

Londen 25 mei. Het Fransche schip *Jeune Albert*, geladen met rijst, is op de hoogte v. Madagascar in zinkenden staat en van het volk verlaten ontmoet. Het Eng. oorlogschip *Sanspareil* heeft daarop dien bodem doen zinken.

Deal 24 mei. Kapitein Landweer, voerende de *Bellatrix*, van Java n. Amst., gisteren bij Zuid-Voorland aangekomen, rapporteert dat hij reeds den 18den bij Dungeness den Ned. loods aan boord gekregen had, doch den 19den in een hevigen storm weder naar Beveзier was teruggeslagen.

Newhaven 23 mei. Het Ned. schip *Jenneke Hendrika*, kapit. Pik, van Buenos-Ayres n. Antwerp., is wegens gebrek aan proviand alhier binnengel.

Scilly (St. Mary's) 23 mei. Het schip *Venus*, kap. Tjellden, v. Maroïm, laatst van Falmouth, naar Amst., is den 20 dezer met verlies van steng enz. alhier binnengeloopen.

Cadix 18 mei. Het schip *Mary*, kapit. Brown, van Galatz n. Falmouth, is lek alhier binnengeloopen.

—o—

Gepraaid:

1 april, onder de Linie, 23° WL., *Julie*, Brem, van Rotterdam n. Padang.

3 april (lengte noch breedte opgegeven), *Java*, Mann, v. Banjoewangie n. Rotterdam.

11 april, op 3° NB. en 22° 40' WL., *Amsterdam*, Doeksen qq., v. Banjoewangie n. Amsterdam, 103 d. reis; alles wel a. b.

Door de *Koophandel*, k. Swarts, van Java:

11 april, op 1° 24' NB. en 22° 4' WL., *Ternate*, Cars, van Java naar Rotterdam.

Door de *Nederland*, kpt. Hoekstra, te St. Helena:

...., op 28° ZB. en 9° (?) OL., *Celebes*, Reuvekamp Gille, v. Java n. Amsterd.

Door kapt. Flens, te Antwerpen aangekomen:

22 maart, op 22° ZB. en 34° 30' WL., *de Waarden*, Agtien, van Buenos-Ayres naar Antwerpen.

—o—

Hellevoet *Zeilklaar*
Adriana Francisca, v. Eyk, Newcastle
v. d. Luhe Rohlstorf, Plagemann, Archangel
Wicherdina, v. Dijken, St. Petersburg
Grietje, Legger, d.°
Merwestroom, de Goede, avontuur

Amsterdam *Vertr.*
26 mei *Senior*, Timmer, Messina

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 27 mei: 1ste getijde 10 ure 17 min.; 2de get. 10 ure 41 min.

Arnhem. Waterhoogte 26 mei 1.55 el. (gew. 17 d.)

Keulen. Rijnhoogte 26 mei 7 voet 11 duim Rijnl. (gewassen 4 d.)

ADVERTENTIEN.

Op heden overleed onze geliefde Broeder en Behuwdbroeder, de Heer ADOLPH STEPHANUS VAN LOON, in den ouderdom van 53 jaar, aan eene korte doch hevige ziekte.

J. M. RUEB, geb. VAN LOON.
Amsterdam A. VAN LOON.
23 Mei 1863. J. RUEB.

Eenige kennisgeving.

Heden overleed ons jongste Zoontje, FREDERIK HENDRIK, 16 maanden oud.

F. H. BATENBURG.
Rotterdam G. W. H. D. BATENBURG.
24 Mei 1863. VAN SPENGLER.

Ons ouderhart en dat onzer overige Kinderen trof heden een zware slag, door het overlijden van onzen aanvalligen Lieveling LEONARD JOHAN, op bijna achtjarigen leeftijd.

Geervliet, D. DE VOS.
24 Mei 1863. J. DE VOS — RIEDIJK.

Bijzondere en algemeene kennisgeving.

Voor de vele bewijzen van belangstelling, mij betoond bij mijne **25jarige Echtvereeniging**, de ernstige ziekte en het aanvankelijk herstel mijner Echtgenoote, betuig ik mijnen hartelijken dank.

Rotterdam
26 Mei 1863. C. H. BRINKMAN.

SIGARENWINKEL.

ER WORDT GEVRAAGD een Fatsoenlijk **JONG MENSCH**, P. G. Zij, die goed beredeneerd zijn en met den Winkel om kunnen gaan, zullen de voorkeur genieten. Adres, *franco* onder letter D, aan het Bureau dezer Courant, Hoogstraat, 10—77.

MEN VRAAGT, op een **Zaagmolen**, een **MIDDELKNECHT**, die ook in staat is op de **Groote Slee** werkzaam te zijn. Adres in Persoon bij JOHs. PANNEVIS, te Ouderkerk aan den IJssel.

TE HUUR GEVRAAGD, voor eene **DAME** alleen, bij een Stil Fatsoenlijk Gezin, liefst in het midden der Stad, **Twee Ruime Gemeubeleerde of Ongemeubeleerde**

KAMERS,

met **Huisselijk Verkeer**, tegen eene billijke Vergoeding. Men adressere zich, *franco* onder letters H S, bij den Boekhandelaar G. B. POESCHMANN, Hoogstraat, wijk 10, n.° 60.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *DELFSHAVEN*,

Gelet op Art. 15 der Wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n.º 125).

Brengen bij deze ter kennisse der belanghebbenden, een Extract uit het Koninklijk Besluit dd. 6 dezer. n.º 94, houdende aanwijzing der Eigendommen in deze Gemeente gelegen, welke ten behoeve van de

VERBREEDING DER NIEUWE MAAS,

ten algemeenen nutte, en ten name van den Staat, zullen moeten worden ***Onteigend***, luidende als volgt:

Extract. 6 Mei 1863. n.º 94.

Wij WILLEM III. bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van den 5 Mei 1863, n.º 128, 3de afdeeling, betreffende de aanwijzing der perceelen ten behoeve van de **Verbreeding van de Nieuwe Maas**, door Vergraving van den zuidelijken rand der *Ruigeplaat*, tusschen Delfshaven en Charlois in die rivier gelegen, welke onteigening in het algemeen belang, krachtens de wet van den 8 Augustus 1862 (Staatsblad n.º 161), gevorderd wordt.

Gelet op artt. 10 tot en met 15 der wet van den 28 Augustus 1851 (Staatsblad n.º 125).

Gezien de processen-verbaal der zittingen van de commissie uit de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, die met den aangewezen Ingenieur van den Waterstaat en met de Hoofden der Gemeentebesturen van Charlois, Delfshaven en Oud- en Nieuw-Mathenesse, ingevolge art. 10 der wet van den 28 Augustus 1851 (Staatsblad n.º 125) is vereenigd geweest, ten einde de bezwaren van belanghebbenden te hooren, nadat aan de bepalingen van artt. 11 en 12 dier wet was voldaan.

Hebben besloten en besluiten:

Ten behoeve van de **Verbreeding van de Nieuwe Maas**, door Vergraving van den zuidelijken rand der *Ruigeplaat*, tusschen Delfshaven en Charlois in die rivier gelegen, zullen ten algemeenen nutte en ten name van den Staat worden Onteigend de hierna vermelde Eigendommen, aangeduid in het plan en de kaarten, welke ingevolge art. 12 der wet van den 28 Augustus 1851 (Staatsblad n.º 125) ter inzage van een ieder hebben gelegen, als:

Gemeente *Delfshaven*.

Te onteigenen grootte. Bunders.	Roeden.	Ellen.	als	van het Perceel bij het Kadaster bekend, ter grootte van: Bunders.	Roeden.	Ellen.	Sectie.	Nommer.	ten name van
0	18	79	Rietland....	3	20	00	B.	1315	Jacob Bares en Kinderen, koopman, te Charlois.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in de *Staats-Courant*, in de *Rotterdamsche* en de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, benevens in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* zal worden geplaatst.

's Gravenhage den 6 Mei 1863.

(*get.*) WILLEM.

Delfshaven den 26 Mei 1863.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
De Burgemeester,
L. A. BRUYN.
De Secretaris,
P. VAN STAVEREN.

Openbare Verkooping
eener in volle werking zijnde
Bierbrouwerij en Azijnmakerij
met **WOONHUIS.**

Mr. *A. VAN WEEL*, Notaris te Oud-Beijerland, als daartoe gelast, is voornemens in het Logement **den Ouden Hoorn**, te Oud-Beijerland, beide dagen des voormiddags ten Elf ure, op Woensdag den 3den Junij 1863, te Veilen, en op Woensdag den 10den Junij 1863, bij Afslag, in het openbaar te Verkoopen:

De in volle werking zijnde **BIERBROUWERIJ** en **AZIJNMAKERIJ „*DE LELIE*,"** staande te Oud-Beijerland, aan den Havendam, nummer 395, Kadaster sectie A, nummer 298, groot 2 Roeden 88 Ellen; bevattende:

Eene goed ingerigte BIERBROUWERIJ, met 2 KETELS, 3 KOELBAKKEN, 1 ROERKUIP, groot 13 Vaten 79 Kannen, 1 LEKBAK en verder Toebehooren, MOUTERIJ en EEST; AZIJNMAKERIJ, KELDERS en BEWAARPLAATSEN voor Bier; voorts eene net ingerigte WONING, met 3 KAMERS en KEUKEN, STALLING, BEWAARPLAATSEN voor Steenkolen en ERF. Kunnende alles van heden tot den Afslag bezigtigd worden.

Alles te aanvaarden bij de betaling der Koopsom.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

BRONZEN MEDAILLE
bij de Maatschappij der Industriële Wetenschappen te Parijs.

Geen Grijze Haren meer.
Mélanogène.

Alleruitmuntendst **Kleursel** van DICQUEMARE Ainé, van Rouaan.

Om in een oogenblik het Hoofdhaar en den Baard in alle tinten te kleuren, zonder gevaar voor de Huid en zonder den minsten reuk af te geven. Dit Kleursel is veel beter dan alle andere tot hiertoe in gebruik.

Fabriek te Rouaan, Rue Saint-Nicolas, 39.

Depôt: te Rotterdam bij den Heer CHs. COUCKE; te 's Gravenhage bij den Heer E. FILLET; te Dordrecht bij den Heer W. HAVARD; te Gouda bij den Heer OGIER; te Schiedam bij den Heer WOLSKY; te Leyden bij den Heer D. J. MEYSING.

Prijs per Doos ***f* 3.50.**

ROTTERDAM—GRANGEMOUTH,

in directe verbinding met **GLASGOW**, door het **Forth- en Clyde-Kanaal.**

De Stoomboot **THÉRÈSE**, Kapit. ALLAN BRUCE, zal van hier naar **GRANGEMOUTH** vertrekken ZATURDAG 30 Mei, des morgens vroeg.

Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

Stoom-Paketvaart

NAAR

Brazilië, Rio-Plata, West-Indië, Mexico, Stille Zuidzee, Californië, Britsch Columbia.

De ROYAL MAIL STEAM PACKETS vertrekken van ***Southampton*** den **9**den van elke maand naar PERNAMBUCO, BAHIA, RIO DE JANEIRO, RIO-PLATA, en den **2**den en **17**den van elke maand naar WEST-INDIE, MEXICO, de STILLE ZUIDZEE, CALIFORNIE en BRITSCH COLUMBIA.

Voor Informatien omtrent **Vracht** en **Passage** adressere men zich aan den Heer R. T. REEP, *Secretaris van de Royal Mail Steam Packet Company*, 55, Moorgatestreet in *London*, of aan HUDIG & BLOKHUYZEN, te *Rotterdam*.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, Woensdag den 27 Mei 1863, des namiddags ten 5 ure,

AFSLAG VAN:

Een HUIS met BOVENWONINGEN, KELDER en ERVE, aan de o/z. van den Schied. Dijk, 3—85. Trekgeld *f* 10,900.

Een HUIS met BOVENKAMERS, KELDER en ERVE, aan den Schiedamschen Dijk, op den hoek van de Zwanensteeg, 3—81. Trekgeld *f* 8050.

Een HUIS met BOVENWONINGEN en ERVE, aan den Kleinen Steiger, 5—322. Trekgeld *f* 6350.

Een HUIS met BOVENKAMERS en ERVE, aan de n/z. van de Zevenhuissteeg, 3—584. Trekg. *f* 3100.

VEILING VAN:

Een HUIS met TUIN en ERVE, aan de w/z. van de Hoflaan te Kralingen, F—26.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunnen Principaal, zijn voornemens in het openbaar op Dingsdag den 23sten Junij 1863 bij Opbod te Veilen en op Dingsdag den 7den Julij 1863 bij Afslag te Verkoopen, beide dagen des voormiddags ten 11 ure, in het Lokaal voor Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade aldaar.

N.º 1. Eene kapitale, zeer gunstig gesitueerde en goed onderhouden **BOUWMANSWONING**, met annex HEERENHUIZING, ZOMERHUIS, WAGENHUIS, STALLINGEN voor 48 Koeijen en 24 Paarden, alles van Steen gebouwd, Twee DORSCHVLOEREN, KARNMOLEN, vier Zes Roeden en een Vijf Roeden BARGEN, **TUIN** en **ERVE**, staande en gelegen aan den Zegwaartschen Weg, in den 9den Kavel van den Binnenwegschen Polder, onder Zegwaart, zijnde het Huis gemerkt n.º 117, Kadastraal bekend sectie E, n.º 236, groot 30 Roeden 85 Ellen.

Voorts eenige Partijen biizonder schoone en wel toegemaakte **BOUW-, WEI- en HOOILANDEN**, waarvan in den Binnenwegschen Polder de vier voorste blokken van Kavel 12 en de vier voorste blokken van Kavel 13, onder de gemeente Zegwaart, Kadastraal bekend sectie E, n.º 26—37 en 234 en n.º 1—13 en 235, 243, 244, 247 en 248, te zamen groot 36 Bunders 69 Roeden en 10 Ellen.

Alsmede: het voorste gedeelte van Kavel 8 in den Palensteinschen Polder, alsook nog de Voordijk en de Barm van Kavel n.º 9 in dien Polder, met de over de Ringvaart liggende Valbrug, onder de gemeente Zegwaart, Kadastraal bekend sectie B, ns. 93, 94, 101—104, 77, 87, 401 en 403, te zamen groot 7 Bunders 42 Roeden 92 Ellen, en n.º 413, groot 6 Roeden, gedeeltelijk.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 tot *f* 234.40.

N.º 2. Eene Partij extra best **BOUW-, WEI- en HOOILAND**, zijnde de 10de Kavel van den Palensteinschen Polder onder Zegwaart, Kadaster sectie B, n.º 59—72, 404 en 415, te zamen groot 17 Bunders 44 Roeden 53 Ellen.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 tot *f* 99.75.

N.º 3. Eene Partij extra best **BOUW-, WEI- en HOOILAND en BOOMGAARD**, zijnde de 11de Kavel van den Palensteinschen Polder onder Zegwaart, Kadaster sectie B, ns. 36—51 en 416, te zamen groot 16 Bunders 44 Roeden 95 Ellen.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 tot *f* 95.62.

N.º 4. Eene **BOUWMANSWONING**, met STALLING, SCHUUR en Zes Roeden BARG, **TUIN** en **ERVE**, gemerkt n.º 143, staande en gelegen aan de westzijde van den Zegwaartschen Weg, tusschen dien Weg en de Ringvaart, voor Kavel 9, van den Palensteinschen polder, gemeente Zegwaart, Kadastraal bekend sectie E, ns. 237, 238 en 409, te zamen groot 15 Roeden 89 Ellen, benevens

Eene partij extra best **WEI-, BOUW- en HOOILAND**, zijnde het bovengedeelte van Kavel 8, in den Palensteinschen Polder en Kavel 9, met uitzondering van den Voordijk en Barm, onder Perceel N.º 1 vermeld, gemeente Zegwaard, Kadastraal bekend sectie B, ns. 95—100, 105—108 en n.º 73—76, 78—86 en 414, te zamen groot 24 Bunders 38 Roeden 10 Ellen, en n.º 413 groot 6 Roeden gedeeltelijk.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 tot *f* 140.13.

N.º 5. Een **ARBEIDERSHUIS** met **ERVE**, TUIN en BOSCHJE, met een Draaiplank over de Vaart, staande en gelegen aan den Zegwaartschen Weg, voor een gedeelte van den 8sten Kavel in den Ring van den Palensteinschen Polder, gemeente Zegwaart, Kadastraal bekend sectie B, ns. 88, 89, 90 en 402, te zamen groot 41 Roeden 12 Ellen.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 tot *f* 8.75.

De Polderlasten van deze Percelen bedragen per jaar:

In den Binnenwegschen Polder, met inbegrip van Schielands Penninggeld, tot omstreeks *f* 8.75 per Bunder.

En in den Palensteinschen Polder, met inbegrip van Rijnlands Bundergeld, omstreeks *f* 8 per Bunder.

De Percelen zijn alle **Tiendvrij**, en kunnen worden aanvaard:

Wat de Percelen Ns. 1, 2 en 3 aangaat: de braak liggende Gronden in de 10de en 12de Kavels met den 15 Julij 1863, de verdere Bouwlanden na het ontblooten der Schoof of ontruimen van het Gewas 1863, de Klaverlanden in Perceel N.º 3 met den 15 September 1863, en de verdere Wei- en Klaverlanden met Kersmis 1863, de Woning met den 1 Mei 1864.

Wat het Perceel N.º 4 betreft: de Bouwlanden, die bezaaid of beteeld worden, met het ontblooten van de Schoof 1864, de Wei- en Klaverlanden met Kersmis 1864 en de Woning met 1 Mei 1865, zullende de Kooper van dit Perceel, wegens gemis van genot tot die tijdstippen, genieten de som van *f* 1350, en het Perceel N.º 5 met den 1 Mei 1864.

De Percelen zullen afzonderlijk worden Geveild en des goedvindende ook bij combinatien worden Afgeslagen.

De betaling der Kooppenningen zal moeten plaats hebben vóór of op den 1 October 1863.

De Verkoopvoorwaarden en de Conditien betrekkelijk het door den Verkooper in gebruik houden van het Perceel N.º 4, zullen *acht* dagen vóór de Veiling ter inzage liggen ten Kantore van de genoemde Notarissen, alwaar inmiddels nadere inlichtingen zijn te bekomen, terwijl men voor de bezigtiging zich dagelijks, met uitzondering der Zon- en Feestdagen, kan vervoegen bij den Heer D. GROEN, te *Zegwaart*, door wien de aanwijzing zal geschieden.

Openbare Verkooping,

op Vrijdag 29 Mei 1863, des morgens ten 10 ure, op de gewone plaats aan de Willemskade te Rotterdam, ten overstaan van den Deurwaarder *J. C. LACH*, van eene aanzienlijke Partij

HOUT,

bestaande in:

500	Greenen	BATTENS,	3 × 7.
500	dito	DEELEN,	1½ × 11.
260	dito	DITO,	3 × 11 × 18.
200	dito	BATTENS,	3 × 7 × 18.
250	dito	DEELEN,	1 × 10.
250	Vuren	DITO,	2½ × 11.
500	dito	DITO,	1½ × 11.
500	dito	DITO,	1½ × 9.

500 SPARREN, van 22 tot 42 Voet.

's Daags vóór de Veiling te bezigtigen.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notaris *JOHANNES HOGERSDIJK*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijn Principaal, die daartoe door de Arrondissements-Regtbank alhier is gemagtigd, is voornemens om op Woensdag 3 Junij 1863, in het Notarishuis aldaar, publiek te Veilen en te Verkoopen:

Een zeer hecht, sterk, geheel nieuw doortimmerd en uitmuntend ingerigt

WINKELHUIS,

waarin Zeven Geplafonneerde en Behangene KAMERS, meestal van Stookplaatsen en Marmeren Schoorsteenmantels voorzien, goede KEUKEN, Watervrije KELDER, uitmuntend betimmerde WINKEL en **ERVE**, alles staande en gelegen op het beste gedeelte der Hoogstraat, aan de noordzijde dier Straat, schuins over de Vlasmarkt, te Rotterdam, gemerkt wijk 7, n.º 84, Kadaster sectie K, n.º 1280.

Aangeslagen in de Grondlasten op *f* 50.50.

Zijnde geheel in eigen gebruik en te aanvaarden bij de betaling der Kooppenningen op den 1 November 1863 of vroeger, naar overeenkomst met den Eigenaar.

Nadere informatien te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris, aan de Korte Hoogstraat te Rotterdam, gelijk ook Permissiebilletten ter bezigtiging van het te Veilene twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van 's morgens 11 tot 's namiddags 3 ure.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING,

door den Notaris *JAN VAN DER HOEVEN*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijne Principalen, daartoe behoorlijk gemagtigd, op Woensdag 10 Junij 1863, namiddags 5 ure, in het Notarishuis aldaar, van:

Een PAND,

bestaande in een BOVEN- en een BENEDENHUIS, voorts Twee STALLINGEN en **ERVEN**, te Rotterdam, aan den Goudschen Rijweg, o/z., belend ten noorden de Erven Vrouwe Wed. *B. Ledeboer*, ten zuiden den Heer *J. B. Deelen* en ten oosten den Heer *J. Bekker*, wijk 13, n.º 572, Kadaster sectie E, ns. 41, 42, 43, te zamen groot 191 Ellen.

Grondlasten 1863 *f* 26.69. Polderlasten 1862 *f* 0.10.

Verhuurd, per maand, in 3 Perceelen voor *f* 46, alzoo per jaar *f* 552.

Te bezigtigen twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van 10 tot 4 ure, mits voorzien van een Toegangbiljet, af te geven door genoemden Notaris JAN VAN DER HOEVEN, ten wiens Kantore, Beursplein, n.º 3, nadere inlichtingen zijn te bekomen.

STADS-HERBERG. — NIEUWE WERK.

Duitsch Zomer-Théatre,
IN DE ZAAL DE MAAS.
HEDEN AVOND VOORSTELLING,
door het uitmuntend Gezelschap van het **Grand Théatre** te *Amsterdam*, onder Directie van den Heer VAN LIER.

Entrée 49 Cts.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.
ZOMERDIENST.
DAGELIJKSCHE DIENST tusschen ROTTERDAM-MANNHEIM.
ROTTERDAM. AFVAART: BOOMPJES.

Van ROTTERDAM	langs	NIJMEGEN naar EMMERIK,	's morgens	ten	**10½**	ure.
„ EMMERIK	naar	KEULEN, ...	„	„	**7**	„
„ KEULEN	„	MAINZ, ...	's nachts	„	**12**	„
„ MAINZ	„	MANNHEIM, ...	's morgens	„	**4**	„
„ MANNHEIM	„	MAINZ, ...	's middags	„	**3**	„
„ MAINZ	„	KEULEN, ...	's morgens	„	**6**	„
„ KEULEN	„	NIJMEGEN, ...	's avonds	„	**7**	„
„ NIJMEGEN	„	ROTTERDAM, ...	's morgens	„	**9**	„

		Enkele Reis. G. K.	Enkele Reis. V. K.	Heen en terug. G. K.	Heen en terug. V. K.
VRACHT: Van ROTTERDAM naar	NIJMEGEN.....	*f* 1.80.	*f* 1.20.	*f* 2.70.	*f* 1.80.
„ „ „	KEULEN.......	„ 4.40.	„ 2.95.	„ 6.65.	„ 4.40.
„ „ „	MANNHEIM....	„ 8.75.	„ 5.85.	„ 13.15.	„ 8.75.

De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **2 Slaapkamertjes**, welke laatste voor éene Reis *af te huren* ziin.

INJECTION ET CAPSULES
VÉGÉTALES AU MATICO.
GRIMAULT ET Cie PHARMACIENS A PARIS

De bladen van den **MATICO, een Peruaanschen boom**, in bovengenoemden vorm bereid, genezen spoedig en onfeilbaar Gonorrhoe, zonder eenige vrees voor schadelijke gevolgen. De beroemde Prof. RICORD, te Parijs, verwerpt thans alle andere middelen. De **Injectie** wordt aangewend bij pas ontstane, de **Capsules** bij meer verouderde of ingewortelde gevallen, die na het gebruik van Copaïva, Cubebe of Metaalaardige Inspuitingen zijn overgebleven. Prijs der Injectie fl. 1.50; der Capsules fl. 2.50. Depôt te Parijs, 7, rue de la Feuillade; te Rotterdam, VAN SANTEN KOLFF; M. CLOOS, Vriessche Apotheek, Hang, 2—441.

Door E. H. TASSEMEIJER, Boekhandelaar alhier,
is verzonden:

DE GODSDIENSTIGE BEWEGINGEN VAN DEZEN TIJD,
in haren Oorsprong geschetst.
VIER VOORLEZINGEN.

(I. ORTHODOXIE. II. RATIONALISME en SUPRANATURALISME. III. METHODISME en PIËTISME. IV. MODERNE THEOLOGIE), door

D. CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE.

Prijs *f* 2,25.

Voor eenige dagen verzond hij van Denzelfden

DE OPPERZAAL,

LEERREDE over HANDELINGEN I, vs. 13 en 14,
zijnde N.º 8 van de Derde reeks Leerredenen, waarop de Inteekening nog is **opengesteld** voor ***f* 2.**
Prijs der **1ste** en **2de** Serie ***f* 3** per Deel.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amst.: 7.10, 9.10, 10.30, 1.45, 3.25, 7.45
„ „ alleen naar 's Hage: 5.45 's nam., 9.45 's avonds
„ „ naar Schiedam op de werkdagen: 12 's middags
„ Amst. naar Rott.: 7.10, 9.10, 11.40, 2.40, 4.30, 7.40
„ 's Hage „ „ 6.50, 9.16, 10.42, 1.50, 4.15, 6.43, 8, 9.53
Aank. te Rott.: 7.30, 10.3, 11.23, 2.37, 4.55, 7.30, 8.45, 10.40

Vertrek van ***Rijn-Spoorweg.***

Rotterd.: 6.30, 8.15, 10.30, 12 (werkd.), 12.25, 2.20, 4.05 (werkd.), 5.50, 7.50, 9.10.
Amsterd.: 6.35, 6.55, 8.20, 11.05, 12.30, 2.40, 4.25 (werkd.), 6.25, 8.30, 9.
Arnh. n. Utr.: 6.10 (werkd.), 7.45, 10.20, 12, 1.55, 6.05, 7.15, 7.45.
Utrecht n. Rotterd.: 5.50, 8.15, 9.05, 12.20, 1.20, 3.40, 5.30 (werkd.), 7.40, 9.45.
Gouda n. Rott.: 7.10, 9.04, 9.35, 1.15, 1.57, 4.37, 6.24 (werkd.), 8.18, 10.32.
Aank. te Rott.: 8.20, 9.40, 10, 1.50, 2.25, 5.10, 7 (werkd.), 8.40, 11.10.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rotterdam: 10.30 's morg. en 3.10 's namidd.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.40 's midd. en 5.35 's namidd.
„ Antw.: 7.50 's morg., 12.20 's midd. en 5.50 's namidd.
de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

WOENSDAG 27 Mei 1863, N.° 125.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 26 Mei.

Zijn ingekomen de drie met België gesloten tractaten, als: 1°, nopens de wateraftappingen, 2°, de Schelde Tol en 3°, de regeling van wederzijdsche handelsbelangen. — Deze stukken zullen worden gedrukt en rondgedeeld, voorts naar de afdeelingen verzonden.

Aan de orde is de beraadslaging over het wetsontwerp, houdende

Definitieve vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting
(DEPARTEMENT VAN KOLONIEN).

De heer **Hoffman** merkt op, dat de discussien, die in de laatste jaren reeds zoo dikwijls omtrent de koloniale aangelegenheden zijn gevoerd, het moeijelijk maken deswege nog iets nieuws aan te voeren. Die discussiën hebben echter tot nu nog tot niets anders geleid dan tot eene verandering van personen, niet van rigting. Spr. toont aan, dat wij thans eenigzins in gelijke omstandigheden verkeeren als twee jaren geleden, ofschoon met die verandering dat toen de begrooting voor het Departement van Koloniën hier werd verworpen, en de betrokken Minister aftrad. Er kwam een nieuw Kabinet, dat vasthield aan het cultuurstelsel en het behoud van de Europesche markt voor de tropische voortbrengselen. De Memorie van Beantwoording van den minister Loudon deed echter twijfel ontstaan of die Minister het wel zoo geheel eens was met zijne ambtgenooten, gelijk dan ook later gebleken is dat er groot verschil tusschen hem en de overige leden van het Kabinet bestond. Spreker heeft steeds vastgehouden aan het cultuur- en consignatiestelsel en hij blijft nog opposant tegen de moderne of liberale koloniale politiek, die blijkens de ondervinding geen vast punt van uitgang heeft. Spreker zal zich dan ook niet kunnen vereenigen met eenig Minister, die aan het cultuur- of consignatiestelsel de hand wil slaan of daarmede gevaarlijke proeven wil nemen. Spreker komt voorts terug op zijne retrospective beschouwingen, en wijst er op dat de minister Loudon ondanks de aanneming van zijne begrooting is afgetreden. Een nieuw bewind trad op, waarvan de Minister van Kolonien in gelijken geest was als de afgetredene. Die Minister had hier geen gemakkelijke taak, de oppositie tegen hem was veel grooter dan vroeger, en zijne begrooting werd dan ook in deze Kamer met eene meerderheid van slechts vijf stemmen aangenomen. Die begrooting kwam daarna in de Eerste Kamer. Daar werd wel degelijk de koloniale rigting van het Kabinet veroordeeld, en niet de persoon des Ministers van Kolonien. Het bleek ook uit de in der tijd gevoerde discussien, dat de minister Thorbecke het met den heer Uhlenbeck eens was, omdat hij zeide, dat hij in de door dien Minister voorgeslagen cultuurwet niet zooveel kwaad had gezien. Spreker wijst ook op de door den heer Uhlenbeck, den 29 december in de Eerste Kamer gehouden redevoering, waarbij deze verklaarde dat het geheele Kabinet het met hem eens was. De begrooting werd in de eerste Kamer verworpen, doch aan de beteekenis van dat votum werd eene geheel andere uitlegging gegeven, in strijd met de bedoeling der ecrasante meerderheid van de Kamer. Men beweerde namelijk, dat enkel de rigting van den minister Uhlenbeck was veroordeeld, en die niet van het geheele Kabinet. Daartegen is de Eerste Kamer met kracht opkomen, en in haar verslag vroeg zij hoe het mogelijk was nog te twijfelen aan de bedoeling harer afstemming van de begrooting. Die afstemming was evenmin gerigt tegen de cijfers der begrooting als tegen den persoon des Ministers, maar wel degelijk tegen de beginselen van het geheele Ministerie. Nu heeft de minister Betz hier wel later gezegd, dat er in de Eerste Kamer wel eene koloniale politiek was veroordeeld, maar niet *de* koloniale politiek der Regering; spreker kan dat onderscheid echter niet begrijpen. Hij wil nu dit Ministerie niet beschuldigen van gemis aan of verzaking van beginselen, ofschoon men, na de rede van den Minister Betz op het einde der discussien over de begrooting van kolonien, hier gehouden, wel zou mogen zeggen dat, zoo er al niet verzaking van, dan toch zeker wijziging in de beginselen ten aanzien der kolonien plaats had. De intrekking der cultuurwet door dezen Minister is in sommige geschriften beschouwd als geruststellend en als een bewijs van verandering van beginselen, doch in de rede van den heer Fransen van de Putte op 4 december jl. gehouden ziet spreker daartoe geen grond. Wat toch zeide die Minister? Dat hij betreurde het gemis van die welsprekendheid en de kunde der voorstanders van die beginselen, welke hij was toegedaan. En wie nu die voorstanders waren, behoeft men niet te vragen. Spreker meent dan ook, dat uit het oordeel des Ministers over de cultuurwet blijkt, dat hij die eerder reactionnair dan liberaal achtte. Wij hebben dus voor een Kabinet, dat de vroegere koloniale politiek zal voortzetten. Spreker heeft nu voor dezen Minister van Kolonien ook persoonlijke hoogachting, maar dit is niet genoeg om iemand aan 't hoofd van zulk een gewigtig Departement te doen staan. En nu geven noch de antecedenten van dezen Minister, noch zijne redevoeringen als lid der Kamer gehouden, noch zijne memorie van antwoord, hem grond om dezen Minister te steunen. Met de beginselen waarmede hij zich vroeger, met 31 zijner medeleden, niet heeft kunnen vereenigen, kan hij zich ook nu nog niet vereenigen.

De heer **van Loghem** heeft voor de vorige begrooting van Kolonien uit overtuiging gestemd, niet omdat hij het met de beginselen der cultuurwet in allen deele eens was, maar omdat hij vertrouwen had in de liberale beginselen van het Kabinet, ook ten opzigte van de Oost, omdat hij rekende op de belofte dat geen ingrijpende belangen zouden worden geregeld dan met medewerking van de Staten-Generaal, en omdat hij vertrouwde dat het debat over de cultuurwet eene practische rigting zou hebben, over bepaalde punten zou loopen, en er een einde zou komen aan de onzekerheid die sinds lang als een donkere wolk over Java hangt, en waardoor alles aan het toeval wordt overgelaten.

De vorige Minister is gevallen, de cultuurwet ingetrokken en de onzekerheid duurt nog voort. Wat nu de begrooting van den nieuwen Minister betreft, kan sprekers stem niet twijfelachtig zijn. Deze Minister toch heeft in eene brochure, in adviezen en in de Memorie van Beantwoording veel blijken van kennis en ervaring gegeven; hij is liberaal, maar tevens voorzigtig; hij behoort niet tot de uiterste rigting der koloniale politiek, en, aangaande het sluiten van overeenkomsten met de hoofden der dessa's, is hij het geheel oneens met de uiterste rigting; van hem zijn voorzigtige maatregelen te verwachten. Deze Min. bezit alzoo sprekers sympathie, onder eene voorwaarde: dat hij namelijk voordragten inlevere nopens de punten waarover zoo lang gestreden is, zoodat eene eindelijke beslissing dringend noodzakelijk is geworden. De regeling der particuliere cultuur naast de Gouvernements cultuur moet ook worden uitgemaakt, en daarom heeft spreker met genoegen in de Memorie van Beantwoording gezien dat de Minister zich voorstelt een ontwerp-reglement nopens de Gouvernements- en particuliere cultures aan het oordeel der Vertegenwoordiging te onderwerpen. Juist omdat deze Minister niet tot de uiterste koloniale rigting, behoort kan hij dat punt op bevredigende wijze oplossen. En al mogt hij dat niet, dan nog zal het werk van den Minister niet onvruchtbaar zijn, want dan zal de onzekerheid hebben, opgehouden en zal men weten waaraan men zich te houden heeft. Is het, vraagt spr., in 't algemeen belang des Vaderlands deze begrooting af te stemmen, omdat de Minister onder eene andere vlag vaart, dan vele leden dezer Kamer? Is het niet genoeg dat hij voorzigtig is, dat er in sommige opzigten toenadering plaats heeft, en dat hij het behoud van het cultuurstelsel wil, voor zoo veel dit slechts kan? Het geheele Ministerie is alleen betrokken bij de algemeene koloniale politiek. Het Kabinet is niet voor bijzondere regelingen aansprakelijk. Maar gesteld het ware zoo, en indien het gemeend had iets te moeten toegeven, kan dit dan eene reden zijn om de begrooting voor Kolonien te verwerpen? Laat men, zegt spr., dezen Minister aan het werk zien, en vraag hem, zoo ge wilt, de belofte dat hij het cultuurstelsel niet ter sluiks zal afbreken, en dat hij de Indische vraagpunten spoedig ter beslissing zal voorleggen. Zijn die beslist, laat dan den Minister aftreden; maar eene afstemming der begrooting, zoowel hier als in de Eerste Kamer, zou een ramp voor het Vaderland zijn.

De heer **Gevers Deynoot** heeft in december jl. te kennen gegeven, dat hij later op de koloniale onderwerpen terug zou komen. Hij acht dat nu de geschikte gelegenheid daar is, en hij wil die onderwerpen niet alleen bespreken, maar rekent het zich zelfs ten pligt dit te doen. Spreker toch heeft eenigen tijd op Java, Celebes en Sumatra doorgebragt, en op zijne heen- en wederreis de voornaamste hoofdplaatsen van Britsch-Indië bezocht. Spreker wil zich daarom voor geene Indische specialiteit uitgeven, maar wenscht hier alleen partij te trekken van de ervaring aldaar opgedaan. Hij heeft vroeger gezegd dat zijn indruk van hetgeen op Java omging *ongunstig* was. Hij zal dit nu herhalen, omdat hij eenen Minister voor zich heeft die het goede wil. En daarom zal hij nu:

1.° Een blik werpen op den tegenwoordigen toestand van Java en de buiten bezittingen;

2.° In verband daarmede spreken over de hoofdbeginselen van het koloniaal beheer.

I. De indruk van spr. is deze, dat er z. i. voor Java en voor den Javaan, in vergelijking met hetgeen er had kunnen gedaan worden, *niets* is gedaan, en dat voor onze buitenbezittingen nog alles gedaan moet *worden*. Hij zal van dien indruk rekenschap geven: hij vraagt den Min. van Kolonien of hij zich den toestand herinnert der voorname zeehavens Batavia, Samarang en Soerabaija. Bij de aankomst te Batavia vindt men de haven in eenen allerellendigsten toestand; de rivier die door Batavia loopt is door aanslibbing onbruikbaar geworden. Bij de minste zwelling der zee is de gemeenschap tusschen de haven en de reede afgesneden. De ijverige Gouverneur-Generaal heeft eene commissie benoemd om na te gaan wat er te doen staat, en nu hoopt spr. dat er eindelijk doortastende maatregelen zullen worden genomen, en de Gouv.-Gener. krachtige ondersteuning bij dezen Min. van Kolonien zal vinden. De toestand der havens is een toonbeeld van de onmagt of de schrielheid der Nederl. Regering. De haven van Samarang verdient den naam van zeehaven niet meer. Die van Soerabaija is eenigzins beter, maar ook niet voldoende. Van de kleinere havens wil spr. niet eens gewagen, zijne slotsom is deze: er moet voorziening en afdoening plaats hebben. Zal hij hier nog wijzen op de vuren, de betonning en bebakening? In den geheelen archipel zijn slechts 4 lichttorens, hetgeen bijna ongeloofelijk schijnt. Nu wenscht spr. eene vraag te doen: of niet een verdienstelijk hoofdofficier bij de Marine, die zich thans op Java bevindt, voorleden jaar hier aanvrage heeft gedaan om op gevaarlijke punten ijzeren lichttorens op te rigten, even als de Engelschen op Ceylon hebben. Het antwoord was: neen, er moesten steenen vuurtorens worden gebouwd. En nu is er toch *niets* geschied. Spr. wijst voorts op de toegangen tot onze bezittingen. De zeekaarten zijn onvoldoende. Nu nog is men bezig met de opname van de Straat van Banka, welke de voornaamste toegang is. Hij vraagt of de Nederlandsche Regering ook het geringste gedaan heeft dat in vergelijking kan komen met hetgeen Engeland voor den toegang van de Straat van Malakka en Singapore heeft gedaan, en of er geen nuttiger gebruik van de Nederlandsche Marine kon worden gemaakt dan zich aan den wal te vervelen, waardoor vele officieren uit mismoedigheid hunne loopbaan verlaten om elders geplaatst te worden.

Spreker vestigt vervolgens de aandacht des Ministers op de wegen en middelen van vervoer, zoowel te land als te water. Wat de middelen van vervoer betreft is het postwezen op Java allergebrekkigst, het brieven vervoer allerslechtst. De heer Uhlenbeck heeft deswege eene reorganisatie gelast; deze kwam aan toen spreker zich in Indië bevond, maar men vreesde dat zij te radicaal en te ondoelmatig was, en daarom heeft zich geen enkele inschrijver opgedaan. Spreker vraagt of deze Minister krachtiger zal handelen, en of het niet beter ware deze zaak aan den praktischen Gouverneur-Generaal over te laten, dan haar hier in het Ministerie van Kolonien te regelen.

Van spoorwegen zal hij niet spreken, want hij heeft met genoegen gezien dat de Minister met voortvarendheid te werk gaat. Hij vraagt of wij ons ook in dat opzigt niet mogen spiegelen aan Engelsch Indië, waar de zaak meer aan het beleid van het bestuur in Indië is overgelaten.

De vervoermiddelen te water zijn nog slechter dan die te land. Zij zijn in handen van eene Maatschappij welke eene schromelijk monopolie uitoefent. De maatschappij van den heer Cores de Vries, die een half millioen subsidie geniet, heeft zich van alle vervoer meester gemaakt, zoodat alles daaraan is ondergeschikt. Vreemd komt het hem voor, dat het gouvernement voor eigen passagiers meer in plaats minder dan anderen betaalt. Maar de nadeelige gevolgen van dat monopolie zijn niet uitgebleven. De dienst geschiedt over het algemeen met gebrekkige stoomschepen. De kustvaart is beperkt, en het is zoodanig gesteld dat de stoombooten niet ten dienste van het publiek, maar veeleer het publiek ten dienste van de stoomboot-maatschappij schijnt te staan. Hij vraagt of er geene maatregelen kunnen worden genomen om daarin te voorzien. Hij weet dat in 1856 dat contract ten einde was; maar hij vraagt toch of niet de vroegere Indische Regering ten deze van zorgeloosheid te beschuldigen is? Hij staat nu stil bij de voorname hoofdplaatsen, en vraagt of er niet gevolg kan worden gegeven aan den wensch om aldaar gemeentebesturen in te rigten? Waarom kan dat niet te Batavia, Soerabaija en andere voorname plaatsen geschieden? Waarom moet in de ellendigste kleinigheden de tusschenkomst van den Resident, ja soms van den Gouverneur-Generaal worden ingeroepen?

Doch waar zou ik eindigen, zegt spreker, als ik al de gebreken in den materieelen toestand wilde opsommen? Hij zal slechts wijzen op den gebrekkigen staat der openbare werken, op den slechten toestand van de bureaux der Ministerien of van de Staatssecretarie, welke in een houten noodgebouw is gevestigd. Java heeft voor het Moederland veel ten offer gebragt, maar Nederland heeft aan Java niet veel teruggegeven. De defensiewerken hebben schatten bij schatten gekost, en nog is alles in het onzekere. In het Voorloopig Verslag is daarop gewezen, en in § 14 heeft de Min. geantwoord dat hij het gevoelen van den nieuwen kommandant van het Indische leger heeft ingewonnen. Ook hier is eene beslissing dringend noodig, en spr. beveelt dit punt mede aan de belangstelling des Ministers.

Spr. erkent dat het door hem geschetste tafereel niet opbeurend is, maar hij heeft waarheid in feiten gegeven. Hij weet zeer goed dat men zal antwoorden: de Indische begrooting is immers in de laatste jaren met vele millioenen verhoogd. Het is zoo, zegt spr., die cijfers kan ik niet weerspreken, maar de feiten die ik heb aangevoerd zijn niettemin waar. Het bewijst alleen dat men in vroegere jaren met nog meer karigheid is te werk gegaan, zoodat er thans nog veel meer noodig is. Bovendien is in den loop der tijden ons gezag in Indië uitgebreid, terwijl aan den anderen kant geene nieuwe bronnen van inkomsten zijn geopend.

Wat is er nu gedaan voor den Javaan zelven? Bijna niets. De leus van het bestaande stelsel is om met en door de inlandsche hoofden te regeren. Daardoor is dus alle inmenging in de inwendige huishouding van den Javaan uitgesloten. Het is mogelijk dat men zoo doende de meeste winsten verkrijgt, maar er wordt niets gedaan voor de ontwikkeling en beschaving der inlanders. Inderdaad de toestand van den Javaan is treurig; hij wordt niet voldoende beschermd tegen willekeur; hij heeft geen vrijheid van persoon en goederen; hij gaat gebukt onder heerendiensten; en bij dat alles is beschaving en ontwikkeling onmogelijk. Men zegt wel de Javaan is traag, hij moet door dwang tot werken genoopt worden. Spreker ontkent dit, en vraagt aan hen die dit beweren, of zij de groote nijverheids-inrigtingen te Soerabaija, den constructie-winkel aldaar gezien hebben, waar dagelijks door honderde arbeiders vrijwillig gewerkt wordt; of zij op den grooten weg van Samarang naar Salatiga en de Kadoe niet geheele scharen nijvere Javanen hebben gezien met vrachten beladen; of zij nooit dat aantal vrijwillige koelies hebben gezien dat naar Batavia trekt. Overal, vóór dag en dauw, kan men den Javaan op zijn rijstveld of elders bezig zien. Hij herhaalt het: de Javaan is niet lui, maar langzaam, gelijk in alle tropische landen; dan alleen is hij traag, als hij op eenige palen afstands heerendiensten moet verrigten, die of gering of geen loon opleveren. Men zegt, hij is bedriegelijk van aard. Daar is mogelijk iets van aan; maar spreker vraagt of dit niet het gevolg is van despotisme, want het eenige wapen van den zwakke is sluwheid. Men behoeft slechts den Javaan te zien; hij draagt alle kenteekenen van een Volk, dat alle fierheid en zelfstandigheid heeft verloren. De Javaan is daarbij over het algemeen arm; schier nergens heeft spreker bewijzen van welvaart ontdekt.

Nu heeft de heer Money, in zijn bekend werk, wel gezegd, dat nergens, misschien Noord-Amerika uitgezonderd, zulk een welvarende boerenstand bestaat als op Java, maar spreker weet niet waar zich meer over te verwonderen: over de onkunde, dan wel over de stoutheid des schrijvers. Spreker wijst er op, dat de toestand van Java treurig is. Noch voor Java, noch voor den Javaan is daar ook gedaan, wat gedaan kon worden, en het is dan ook tijd, dat het Moederland zich daaraan gelegen laat liggen.

Wat de buitenbezittingen betreft, daarvoor moet nog alles gedaan worden. Spr. begint met te wijzen op de Molukken. Hij vraagt wie, die eenigzins met onze koloniale zaken daar bekend is, zal kunnen ontkennen, dat alles in die vruchtbare oorden nog steunt op de oude bepalingen der Oost-Indische Compagnie? En daarom vraagt hij dan ook: of het niet meer dan tijd wordt dat hier doortastende hervormingen worden aangebragt? Hij weet dat daaromtrent reeds voor vele jaren plannen in Indië zijn gemaakt, maar alles is nog op Batavia neergelegd. Hij weet wel dat de vraagpunten, daar te beslissen, hoogst moeijelijk en ingewikkeld zijn, maar zij zijn toch wel voor oplossing vatbaar. Spr. wijst ook op de Minahassa in Celebes, de vruchtbaarste streek ter wereld, bewoond door de zachtmoedige Alfoeren. Ook dat gedeelte verkeerde, tijdens zijn verblijf, in den grootsten achteruitgang. Spreker wijst verder op Macassar. Gaarne erkent hij dat daar thans eenig blijk van vooruitgang is, maar hij vraagt toch aan den Minister, waarom heeft men nog niets gedaan ter verbetering der reede, waarop reeds sedert jaren is aangedrongen. Men heeft zich eenvoudig te vreden gesteld met de verplaatsing van het licht aldaar. Ik wijs eindelijk, zegt spr., op Sumatra, dat welligt nog met meer regt dan Java de parel van Nederlandsch-Indië genoemd mag worden. Ik wensch van den Minister te vernemen: of daarvan wel die partij getrokken is, als mogelijk was? Het is waar, er zijn daar reeds veel verbeteringen aangebragt; maar er blijft toch nog ongelooflijk veel te doen over. Ik vraag of het niet meer dan tijd wordt, dat die zoo stiefmoederlijke behandeling der buitenbezittingen, vooral die van Sumatra, ophoude? Er is daar toch voor de Europesche industrie nog een schoon veld ter bearbeiding open.

Zal ik nu verder de Oost doorloopen? Zal ik spreken van de residentie Riouw, die, hoewel weinige uren van Singapore gelegen, nog zoo achterlijk is? Zal ik spreken van de ongelooflijke doodschheid in de Indische wateren? Zal ik mij er over beklagen dat Nederland, de tweede koloniale Mogendheid ter wereld, in 1863 nog niet eens eene geregelde stoomvaart met zijne eigen bezittingen heeft? Zal ik er op wijzen hoe de gemeenschap tusschen Java en Singapore nog ongeregeld is? Ik zal dit thans niet doen, want ik zou vreezen misbruik te maken van de aandacht der Vergadering.

Ik ga nu over tot het tweede gedeelte mijner rede, nopens de hoofdbeginselen van ons koloniaal beheer. Het is een uiterst moeijelijk terrein waarop ik mij thans ga begeven. Ik zal evenwel trachten met de meeste bescheidenheid mijne denkbeelden te doen kennen.

Ik kom dan in de eerste plaats tot het cultuurstelsel, zoo als het thans op Java bestaat, en waarvan het gronddenkbeeld overeenkomt met dat der exploitatie van de plantagien op West-Indië. Dat stelsel is nu wel geschikt om in korte jaren millioenen schats aan het Moederland te bezorgen, maar het rust op dwang en monopolie. Dit verklaart dan ook, naar mijne overtuiging, den achterlijken toestand van Java, en die weinige ontwikkeling van dat eiland is dan ook grootendeels daaraan te wijten. Geen grooter ramp voor Java is er dan ook, dan het koloniaal batig slot. Alles wordt daaraan opgeofferd, terwijl de landvoogden niet de noodige geestkracht hebben om daaraan weerstand te bieden. Men versta men echter wel: ik meen niet dat zoodanig stelsel thans in eens moet opgegeven worden; wij zijn nu eenmaal op dien weg, die millioenen schats aan Nederland oplevert. Maar ik wensch alleen te zeggen: dat dit stelsel allen oeconomischen grondslag mist; dat het in strijd is met de ware beginselen van een goed ingerigt Staatsbestuur, en onhoudbaar met het oog op de regeringsbeginselen ten aanzien van Indië.

Het is materieel onhoudbaar, omdat door zoodanig stelsel de inkomsten van den Staat afhankelijk worden gemaakt van de wisselingen van handel en landbouw, terwijl de Staat zich daardoor ook te veel mengt in particuliere ondernemingen. Wat thans gebeurt met de suikercontractanten, strekt daarvan ten bewijs. Het is uit een materieel oogpunt onhoudbaar, omdat de toenemende bekendheid met Java, de particuliere industrie in het Moederland niet langer zal dulden dat zulke vruchtbare streken ongebruikt zullen liggen. Uit een politiek oogpunt acht ik ook het cultuurstelsel, met de onmisbaar daaraan verbonden bezwaren, op den duur niet houdbaar, omdat bij de toenemende vrije ontwikkeling van Australië, Singapore, Penang enz., de groote Mogendheden niet langer zullen dulden, dat Nederland zijn systeem van uitsluiting in de Oost zal blijven handhaven.

Ik herhaal, zoo als de zaken thans staan, verklaar ik mij nu niet tegen het behoud van het cultuurstelsel, maar dan moet dit ook noodwendig ontdaan worden van alle die misbruiken, welke er thans aan kleven. Ik wil dan ook wel het cultuurstelsel behouden als eene belasting in arbeid, die bij den tegenwoordigen toestand der Ind. bevolking het best te dragen is, maar dan ook niet verder. Maar daarom zegt spreker dan ook tot den Minister: open de deuren voor de particuliere nijverheid. Kan op Java niet worden afgeweken van het stelsel van het bezit van Gouvernements koffij? Waarom kan daar, ten aanzien der koffij, niet even zoo gehandeld worden als op Sumatra?

Met genoegen heb ik uit de Memorie van Beantwoording gezien, dat de Minister ook wil eene betere regeling van de heffing en invordering der landrente. Ook in Indië bestaat de overtuiging dat, bij eene behoorlijke regeling der landrente, dit middel millioenen schats meer kan opbrengen.

Ik sprak daar met een woord van het behoud van het cultuurstelsel. Men zou mij daarom kunnen toevoegen: gij zijt dan ook geen voorstander van vrijen arbeid. Maar dan vergist men zich. Ik ben er wel een voorstander van, mits behoorlijk ingevoerd. En nu betwijfel ik het of het denkbeeld van vrijen arbeid, zoo als dit in Europa bestaat, vooreerst wel op Java is in te voeren. Op de hoofdplaatsen zou dit misschien nog gaan, maar op het platte land is de Javaan nog in zoo een staat van onafhankelijkheid, dat dáár de vrije arbeid nog niet kan ingevoerd worden. Ik geloof echter wel dat vrije industrie van cultuur en nijverheid zeer goed bestaanbaar is, maar onder scherp toezigt der Regering, die moet trachten alle hinderpalen weg te ruimen. En welke middelen nu moeten worden aangewend om den Javaan zelfstandig te maken? ik geloof niet noodig te hebben ze te noemen: opheffing van het communismus; zekerheid van personen en goederen; trapsgewijze invoering van het individueel landbezit; opheffing der heerendiensten; ziedaar alle middelen om het doel te bereiken.

Een der grootste gebreken in ons koloniaal bestuur is echter de afhankelijke toestand van den Gouv.-Generaal van Ned. Indië van den Minister van Kolonien alhier, en de bekrompen wijze waarop zijn werkkring aldaar is afgebakend. De Gouverneur-Generaal is weinig meer dan de klerk of de commies van den Minister van Kolonien. Hem zijn zoo veel nietige zaken opgedragen, dat hem den tijd niet overblijft om zich met gewigtige zaken bezig te houden. Ik vraag: hoe lang zal men nog van uit het kleine 's Gravenhage de Indische maatschappij, tot in de kleinste bijzonderheden willen besturen? Wanneer zal aan den Gouv.-Gen., behoudens zijne verantwoordelijkheid, meer vrijheid worden gegeven? Wanneer zal hem de noodige zelfstandigheid worden gegeven, om aan nepotisme en favoritisme een einde te maken? Waarom wordt aan onzen Gouv.-Gen. geen luitenant-Gouv.-Generaal toegevoegd? Onze Indische archipel toch is een wereld alleen, waar ver uiteenloopende volksstammen moeten worden beheerscht. Hoe zal nu de Gouverneur-Generaal, die zich onder zoo vele dagelijksche beslommeringen te Batavia en Buitenzorg moet bezig houden, omtrent alle gewigtige zaken kunnen oordeelen? Moet dus de toestand, de roeping van den Gouverneur-Generaal herzien en gewijzigd worden, hetzelfde geldt omtrent de andere ambtenaren en takken van bestuur op Indië. In Indië is geene behoorlijke zamenwerking der Regering; is gebrek aan een goed stelsel van bestuur. De geheele administratieve indeeling van Indië eischt dan ook dringend voorziening. Het verheugt mij dan ook uit de memorie van beantwoording te hebben gezien, dat de Minister mijn gevoelen deelt. De werkkring der residenten is ook te groot en niet behoorlijk afgebakend. Aan de eene zijde zijn zij afhankelijk tot in het gestrengste aan de bevelen uit Batavia; aan de andere zijde hebben zij een buitensporigen magt tegenover de inlanders. Waarom ook die onophoudelijke verplaatsingen, die kostbaar zijn voor de ambtenaren en het land! Waarom wordt er ook geen einde gemaakt aan de betaling der cultuur procenten? Kan er geene verhooging van salaris der residenten plaats hebben naarmate hunne dienstjaren, in dezelfde residentie? Waarom worden juist de minste ambtenaren naar de buitenbezittingen gezonden?

Ik wensch hier nog op enkele andere punten te wijzen: 1°, de lang gewenschte verhooging der salarissen van de inlandsche hoofden op Java en Sumatra; 2°, de herziening der Indische tarieven, hetgeen reeds lang verwacht is, en welke een doorn zijn in het oog der Europesche bevolking op Java; 3°, de verbetering van den aanmaak van zout op Indië, en 4°, de spoedige herziening van het strafregt aldaar.

Weinig opbeurend is het tafereel dat ik van Indië heb moeten geven. Niets ware mij aangenamer geweest dan de loftrompet te kunnen opsteken omtrent ons koloniaal beheer; maar ik heb gemeend feiten te moeten aanvoeren. Laat men die nu met feiten weêrspreken.

Zal ik nu dien staat van zaken alleen aan het koloniaal bestuur wijten? Dit ware onbillijk. Een groot deel der schuld ligt aan de Nederlandsche Natie

zelve, aan hare onverschilligheid, aan hare onbekendheid met hare bezittingen, en aan het gebrek van ondernemingsgeest in het Moederland. Meermalen hebben mij dan ook de woorden op de lippen gezweefd: Nederland, gij schijnt die schoone bezittingen niet waardig te zijn. Open toch meer de deur voor Europesche industrie, Europesche talenten en kapitalen; maak den toegang gemakkelijker en den toestand beter. Voorbeeldig is de deelneming der Europ. maatschappij in Indië omtrent alles wat hier behandeld wordt; voorbeeldig is ook de gehechtheid aan het Moederland. En toch kwam mij de politieke horizont in die streken niet helder voor. Eene naburige groote Mogendheid toch heeft in de laatste jaren vlammende oogen op die bezittingen gevestigd. Het is nu de pligt van Nederland om zijn erfdeel daar te bewaren en het zou ook van het grootste belang zijn, dat die vruchtbare bezittingen door betere banden dan tot nu toe aan het Moederland worden verbonden.

De heer **Dirks** herinnert de redenen, welke hem vroeger bewogen hebben tegen het hoofdstuk van het Departement van Kolonien te stemmen; laatstelijk achtte hij zich daartoe verpligt, en wel tegen de begrooting van den heer Uhlenbeck, omdat de denkbeelden van dien Minister nopens het cultuurstelsel z. i. veel te ver gingen. Spreker gaat na, welke nu de toestand is. Hij heeft niet behoord tot die leden der Kamer, welke een programma van beginselen van dezen Minister hebben verlangd. Bijzonder heeft het zijne aandacht getrokken dat de Minister in zijne antwoorden de regeling van menig onderwerp als een groot vereischte beschouwt, en dat de Minister ook zijn voornemen aan den dag legt, om tot die regeling over te gaan. Hij gelooft dat het eenparig belang van Moederland en Kolonien medebrengt dat vele bijzondere punten worden geregeld. Het heeft hem ook getroffen, dat de Minister in zijne beantwoording: regeling van gouvernements- en particuliere industrie wenscht, die slechts hoofdpunten zal bevatten, en dat de Minister, in afwachting van die regeling, het bestaande niet wenscht te wijzigen. Wij hebben dus bepaalde toezeggingen op praktisch terrein. Het is uit dien hoofde, dat hij geneigd is om voor eenige maanden een wapenstilstand te sluiten, om den Minister de gelegenheid te verschaffen zijne denkbeelden te verwezenlijken. Hij is dus voor het oogenblik niet ongunstig gestemd om de tegenwoordige begrooting aan te nemen, maar zal intusschen de rede des Ministers afwachten.

De heer **Viruly Verbrugge** merkte op dat deze discussie van te veel belang is, dan dat hij zijne stem niet zou motiveren. De al of niet aanneming van deze begrooting, zegt hij, zal naar ik hope aanleiding geven tot een vast stelsel van bestuur in de Overzeesche bezittingen en tot de vrijmaking van de banden, waarin Java als in een keurslijf geprangd is. — Er zijn waarheden of beginselen, die zoowel voor Oost als West, gelijk voor Nederland, van toepassing zijn. En om toe te passen, wat waarheid is, behoeft men geene specialiteit te zijn, gelijk ik dat ook, tot mijn leedwezen, niet ben. Ik vrees dat, als ik spreek van de toepassing van waarheden, dit dan bij hen, die op het behoud van het batig slot prijs stellen, een ongunstigen indruk zal te weeg brengen; daarom constateer ik dat ook ik, even als de vurigste aanbidders van het batig slot, ook wensch dat Indië zich zelf bedruipe, en er toch een batig slot overblijve om de Nederlandsche schatkist te stijven, omdat er anders geen evenwigt in de finantiën zou bestaan. Ik wensch alleen dat het batig slot met der tijd op andere wijze zal verkregen worden. Het tegenwoordig stelsel strijdt tegen de gezonde begrippen van de staathuishoudkundige wetenschap, en ik vrees dat dit stelsel op den duur niet die inkomsten zal blijven opleveren, welke men er thans van trekt; dat de zonde, tegen de staathuishoudkundige wetenschap gepleegd, ons duur te staan zal komen en dat wij er eens bitter voor zullen moeten boeten. — Ik zal nu op slechts eenige groote punten wijzen.

1°, het individueel landbezit. — Het niet bestaan daarvan is, m. i., de reden van den ongezonden toestand van Java. Het gemis van het individueel landbezit laat geen hoop op de toekomst of om eenmaal eigendom te kunnen erlangen. — Ik heb wel hooren beweren dat de Javaan er niet op gesteld is, maar ik kan dit niet gelooven; ik geloof veeleer dat de ingeschapen zucht en prikkel tot eigendom ook bij den Javaan bestaat.

Het stelsel van het individueel landbezit, in verband met andere verbeteringen, zal dan ten slotte meerdere schatten doen komen dan tot dus verre door middel van de Handel-Maatschappij zijn verstrekt. Nogmaals beroept hij zich op het werk van den heer Cornets de Groot. Hij gewaagt ook van eene belangrijke brochure, getiteld: „Hinderpalen die aan vrijen arbeid en vrije industrie in den weg staan," uitgegeven door den heer Vogel, te Soerabaija. De schrijver kan niet verdacht worden al te liberaal te zijn; maar hij zegt toch: „geeft den Javaan landbezit en leert hem dat als heilig beschouwen." — In de stukken over de suikercultuur, die der lezing en herlezing overwaardig zijn, wordt ook gewezen op het bestaan van individueel landbezit. Zoo had hem ook bijzonder getroffen wat de Resident van Bezoekie deswege in Bijlage P van die stukken zegt.

Deze Minister is er ook sterk voor. In sommige residentien bestaat het individueel landbezit, maar spreker weet niet in welke handen of uitgestrektheid. Doch z. i. is het niet in de handen van den Javaan zelf en in eene zeer luttele uitgestrektheid. Maar met even veel vertrouwen als hij voor het individueel landbezit van den Javaan is, met even veel wantrouwen zou hij 't zien, als het landbezit in de handen van Chinezen of Arabieren kwam; al wat beproefd mogt worden om dat tegen te gaan of te bemoeijelijken, zal spreker gaarne ondersteunen. Hij bezigt dit in verband met hetgeen vroeger door den heer van Bosse gezegd is, nl. dat er verwarring in de Oost heerschte. Ik geloof, zegt hij, dat dit aan den ongezonden staathuishoudkundigen toestand is toe te schrijven, en dat het individueel landbezit de bron der welvaart voor den inlander zal worden. Hij herinnert aan het gebeurde bij de invoering van het cultuurstelsel, dat was niet mogelijk zonder de grootste moeijelijkheden; de heer Elout met zijne onbekrompen zienswijze moest zwichten, het stelsel van den heer van den Bosch werd ingevoerd, maar wanneer die staatsman *nu* zijn stelsel zag, hij zou het wijzigen en matigen, en hij zou voor het individueel landbezit zijn, even als du Bus en de heer van Elten en het voormalig lid dezer Kamer, de heer Elout, in zijne bijdragen. Ik erken, zegt spreker, dat aan de invoering van het individueel landbezit groote moeijelijkheden zijn verbonden, dat zij schokkend is voor eenige grondzuilen van het cultuurstelsel, maar hij wenscht die invoering ook niet plotseling, maar geleidelijk en langzaam, en dat is toepasselijk op *alle* verbeteringen, gelijk dit zelfs voor Nederlandsche toestanden noodzakelijk is. Dienvolgens moet men in de Oost nog voorzigtiger te werk gaan. — Deze Minister, die blijk gegeven heeft van grondige bekendheid met Indië, zal zeker hervormen zonder schokken of stooten.

2.° Bij het individueel landbezit is echter ook een vereischte: veiligheid, en die is niet voorhanden, gelijk de heer Gevers ook zoo even reeds gezegd heeft. De schrijver der „Hinderpalen" zegt mede: er *is* geen veiligheid; velerlei diefstallen, die niet eens opgespoord worden, hebben er plaats, en men weet wat het voor een Javaansch landbouwend gezin is, wanneer het zijn buffel ontstolen of door zijne hoofden ontfutseld wordt. Veiligheid is de eerste voorwaarde voor het individueel landbezit en daardoor zouden de knevelarijen van de inlandsche hoofden worden tegengegaan. Immers 't moest niet mogelijk zijn dat van den Javaan meer landrente gevorderd wordt dan aan het Gouvernement verschuldigd is; dat de hoofden een deel van het leen inhouden; dat de één palen verre naar den arbeid wordt gezonden en de ander, die met het dorpshoofd meer bevriend is, in de nabijheid van de dessa wordt gebezigd. Welnu, als dit zoo is, dan zou het eene weldaad zijn, wanneer die door ons wierd afgeschaft. Ons gezag maakt gebruik, geen misbruik van den arbeid des Javaans, de hoofden juist wel.

Spreker is overtuigd dat de weinige ontwikkeling van den Javaan door ons de oorzaak is van den lagen trap van beschaving van den Javaan en van zijn verslapt karakter; juist daarom wenscht hij:

3°, uitbreiding van het onderwijs. — Overdekt Java met scholen voor de eigenaardigheid van den inlander, en vóór men nog de weldadige leer van den Christen aan den Javaan verkondige, geve men hem eerste beginselen van onderrigt, lezen, schrijven en rekenen; zóó zal het Christendom zich van zelven voortplanten, want de Javaan zal hebben leeren opmerken, beseffen. Nu is de toestand dat 1 op de 8000 Javanen eenig onderwijs geniet.

Wanneer dus èn individueel landbezit, èn veiligheid, èn onderwijs worden bevorderd, dan zullen er rijkdommen opkomen, die veel meer zullen opleveren dan het batig slot, en wel door directe middelen op billijke grondslagen, en dit wel minder wisselvallig. Directe belasting moet het einddoel zijn. Ik erken, zegt spr., dat er jaren toe noodig zullen zijn, ik zal der Regering het nimmer tot een verwijt maken dat zij niet spoedig genoeg naar het einddoel streeft; maar ik wacht van dezen Minister *voorbereiding*, en hij vertrouwt dit op grond van al wat door hem geschreven of gezegd is en uit de gewisselde stukken blijkt. Ik wensch dat velen aan deze begrooting hunne stem zullen geven; ik wensch het cultuurstelsel voor alsnog te behouden, maar met de zuivering van de gebreken, die het aankleven; opdat wij het eindelijk zullen kunnen missen, om een vernieuwden staathuishoudkundigen toestand daar te stellen. En nu verlangt hij ten slotte den Minister te vragen: welken maatregel hij denkt te nemen om de veiligheid op Java spoedig te verzekeren, welke om het onderwijs meer algemeen te maken, en de inlandsche bevolking deel te doen nemen aan de weldaden van dat onderrigt.

De heer **Wintgens** vestigt de aandacht op den zonderlingen toestand waarin de Kamer tegenover deze begrooting en dezen Minister van Kolonien geplaatst is. Het is nog geen half jaar geleden dat hetzelfde onderwerp in deze Kamer werd behandeld. Toen gold het geen andere Regering, geen ander koloniaal stelsel, maar een anderen Minister van Kolonien. Het Kabinet is hetzelfde gebleven, maar versterkt door een geacht lid van de Vertegenwoordiging, die zich nog in december jl. als een krachtig voorstander van hat koloniaal beleid dezer Regering deed kennen. Zijn open en loijaal karakter strekt ten waarborg dat hij als Minister niet zal verloochenen de gevoelens die hij als lid der Kamer heeft geopenbaard. Op hem is dus toepasselijk wat Lodewijk XVIII zeide: „rien n'est changé." En welke is nu onze toestand? De meerderheid der Kamer heeft in december jl. de begrooting voor kolonien aangenomen, en het is dus niet denkbaar dat eenig lid van die meerderheid nu tegenstemmen zal. Het gold toen toch niet eene individualiteit, maar het stelsel. Hij zou zich dus kunnen bepalen tot eene herhaling van hetgeen men toen gezegd heeft, en de stemming die daarop zal volgen, als eene loutere formaliteit beschouwen. Maar als hij nagaat den zonderlingen toestand van het oogenblik en waaraan die is toe te schrijven, dan leidt hem dit tot vele beschouwingen. Er bestaan in sommige takken van wetenschap, b. v. van Staats- en van strafregt, verzamelingen van verschillende belangrijke toestanden en tijdstippen, die men dan met den naam bestempelt van: *causes célèbres*. De toestand van het Nederlandsche Parlement tegenover de koloniale zaken zou in zoodanige verzameling eene plaats moeten innemen, waarbij men dan tot motto zou kunnen plaatsen hoe het mogelijk is dat daar, waar het geldt de hoofdbeginselen van het koloniaal Regeringstelsel, de minderheid niet alleen komt aan het bewind, maar zich zelfs gedurende geruimen tijd in het bewind staande houdt, en dat wel niettegenstaande de koloniale politiek van het Kabinet in de eene helft van de Vertegenwoordiging door eene zeer krachtige minderheid werd bestreden, terwijl zij door het andere deel der Vertegenwoordiging nagenoeg eenstemmig werd veroordeeld. Ook kon men vragen wat het volhardingstelsel op parlementair gebied wel kan opleveren? Nog zou men kunnen nagaan de veerkracht van het parlement, zoo individueel als voor het geheel. Inderdaad dat zou eene interessante bijdrage voor zoodanige verzameling zijn. Ook brengt spreker in herinnering wat reeds in 1849 is voorgevallen, de nota van het toenmalig lid, den heer Sloet tot Oldhuis, en de bestrijding daarvan door den toenmaligen Min. van Kolonien, den heer G. L. Baud, die te spoedig van het publiek tooneel is afgetreden. Reeds toen werd stelsel tegenover stelsel geplaatst, en het voor en tegen, ten opzigte van de koloniale beginselen bepaald geformuleerd. Sedert dat tijdstip heeft de koloniale oppositie in de Kamer zich meer ontwikkeld; zij was klein maar dapper, en het was juist die oppositie die dikwerf den Minister van Kolonien in het leven hield. Toen gold het geene personele quaestie, maar uitsluitend het stelsel, en de slotsom was dat de begrootingen van het departement van Kolonien steeds met overgroote meerderheid werden aangenomen. Intusschen deed zich onder de voorstanders van het bestaande koloniale systema het gevoelen kennen van hen die de handhaving van dat systema wenschten te verkrijgen door het te verbeteren en misbruiken te weren. Spreker herinnert daarop den strijd die daardoor in de Kamer werd uitgelokt. In december 1860 werd eene begrooting voor kolonien op nieuw behandeld, en de leider der toenmalige oppositie verklaarde, dat de quaestie van den vrijen arbeid geen invloed kon uitoefenen op de door hem uit te brengen stem, maar dat hij alleen de leiding van het koloniaal bestuur wilde treffen. Hierop had de stemming plaats; de begrooting werd afgestemd. Het is eene onwederlegbare waarheid dat de Kamer door die stemming heeft willen treffen den Minister, het bestuur, de toepassing van het stelsel, maar niet het stelsel zelf. Dikwerf heeft spreker nagedacht over het votum dat hij toen heeft uitgebragt, en over de vraag of hij anders had moeten handelen? En hij kan nog niet inzien dat zij die de bestendiging van een stelsel verlangen, daarom alles moeten goedkeuren wat een Minister verrigt. Welke irrationele gevolgen de stemming der Kamer intusschen had, blijkt evenwel daaruit dat wij thans op den weg der hervorming zijn gekomen. De meerderheid van december 1860 wilde geenszins door de verwerping van de begrooting de veroordeeling uitspreken van het koloniaal stelsel. En zoo werd het ook opgevat, want de Minister van Koloniën alleen trad af. Van dat oogenblik af is er een tijdperk van onzekerheid en verwarring ontstaan. Hij wijst o. a. op den pennestrijd die tusschen de heeren Bosscha en Cornets de Groot daarover is gevoerd. Daarop volgde het programma van april 1861, liberaal in Nederland, behoudend in Indië; verwarring in de Ministeriën, strijd over het programma; terwijl de kroon aan de verwarring werd opgezet door de aanneming, met eene groote meerderheid, van de begrooting voor Koloniën in december 1861, welke meerderheid uit uiteenloopende bestanddeelen was zamengesteld. Dat was een tooneel van politieke *wirrwarr*, begripsverwarring. Daardoor is de vroegere koloniale oppositie aan het roer gekomen. Eerst trad de vorige Min. en nu de tegenwoordige Min. van Koloniën op, welke laatste nu een jaar geleden zijn *maidenspeech* in de Kamer hield, waarin hij zeide, dat hij in de redevoeringen van het vroegere hoofd der koloniale oppositie niets radicaals had gevonden, terwijl hij in december jl. te kennen gaf, dat hij geen vijand van het cultuurstelsel was, maar het als een noodzakelijk kwaad beschouwde. Nu is de voormalige oppositie aan de Regering gekomen, maar heeft zij regt tot regeren? De Tweede Kamer nam in december jl. de begrooting met 37 tegen 32 stemmen aan, terwijl onder de meerderheid nog leden waren die zich tegen de rigting van het Kabinet verklaarden, maar daarom de begrooting niet meenden te moeten afstemmen. De Eerste Kamer verwierp de begrooting met bijna algemeene stemmen. Desniettemin bleef die rigting aan het bewind; de koloniale politiek bleef behouden; een Minister trad af en werd door een ander vervangen. Nu gold het echter niet zoo als in 1860 den persoon van den Minister maar wel het koloniale stelsel, de questie van den vrijen arbeid, de theorien door de vroegere oppositie blootgelegd. Bij de behandeling der credietwet heeft de Eerste Kamer haar votum gepreciseerd en uitdrukkelijk verklaard dat hare afstemming de strekking had eene bepaalde afkeuring uit te spreken van de rigting van het Kabinet op koloniaal gebied. De positie van het Kabinet is dus dezelfde als in december jl. Individus, maar niet het stelsel, zijn veranderd. En nu gelooft hij dat Staatsligchamen die zich zoo uitdrukkelijk verklaren als in de Eerste Kamer geschied is, niet zoo spoedig teruggaan of voor verandering van personen zwichten. Nu tracht men door een *patte de velours* de aandacht af te leiden: het stelsel is niet zoo subversief, men verlangt de koloniale baten te behouden, wacht op onze daden, bij de voor te stellen regeling zullen wij spreken. Ook in vroegeren tijd werd zoodanige taal door de voormalige koloniale oppositie gevoerd. Het verdient echter opmerking dat het hoofd van die oppositie niet als Minister is opgetreden, hetgeen in den gewonen loop van zaken had moeten plaats vinden. Het was de heer Uhlenbeck die het eerst optrad. Uit dat politiek phénomène ontleent spreker het bewijs dat het voor den leider der koloniale oppositie eene onmogelijkheid was om als hoofd van de koloniale aangelegenheden in de Kamer te verschijnen. Het doet hem intusschen leed dat dit niet geschied is, want dat hoofd zou stelsel tegenover stelsel geplaatst hebben. Het geldt hier toch de vraag: of men het koloniaal systema, door graaf van den Bosch ingevoerd, dat zulke rijke vruchten voor Moederland en kolonien heeft afgeworpen, al dan niet zal handhaven; of dat men het in een ander stelsel zal oplossen en daardoor doen vervangen; of men vooruitgang zoeken zal in afbreking van het stelsel, en of men vrijen arbeid zal invoeren voor de particuliere teelt. Hij gelooft dat een ander stelsel slechts teleurstelling en misrekening zal te weeg brengen, en ten nadeele van Moederland en kolonien uitloopen. Spreker gelooft tevens dat de weifeling, de slapheid die men sedert jaren in de toepassing van het stelsel heeft kunnen waarnemen, meer nog dan de aanvallen der oppositie, tot verzwakking van het stelsel en van het gezag hebben bijgedragen. Ook erkent hij dat, gelijk in elk stelsel, er misbruiken zijn ingeslopen welke ook veeltijds een gevolg waren van de groote verwarring van begrippen, van administratieve demoralisatie. En daaruit leidt hij af dat het meer dan tijd wordt dat aan die onzekerheid en weifeling een einde kome. Hij wijst er ook op dat de drukpers in Indië telkens nieuwe brandstof aanbrengt, en dat alles dus medewerkt om het gezag te ondermijnen. Voorts beweert spreker dat men niet straffeloos de regels van Bastiat op Indië kan toepassen. Het is eene ondenkbare zaak om Moederland en Kolonien naar één stelsel te regeren. Men zegt wel dat het cultuurstelsel allen economischen grondslag mist, maar tegen het beweren dat gemeld stelsel onhoudbaar wezen zal, voert hij aan dat het sedert lang behouden is en wordt. Uit verschillende geschriften van Indische specialiteiten toont hij aan dat de absolute theorien in de Kolonien niet kunnen worden toegepast. Men waardeert niet genoeg het exceptionele van het koloniale stelsel en let te veel op de Westersche maatschappij. Ook Nederland was vroeger in een primitieven toestand, waaruit het domaniaal systema is voortgevloeid. De Souverein was eigenaar van den grond; de belastingen werden niet in geld maar in arbeid opgebragt. Ook toen bestond het communisme der gemeenten, in een woord het leenstelsel; en de marken bestaan nog even als de dessa's op Java. Ook bij ons was de landbouwer geen eigenaar van den grond, en dus heerscht ook het domaniaal stelsel op Java. Zoo bevindt zich ook Java nog in een primitieven toestand en feodalen staat. Stel dat in zoodanigen toestand een freetrader uit de Manchester school in die maatschappij der middeneeuwen verscheen en daar allerlei theorien en nieuwigheden zou invoeren. Welke verwarring en strijd op leven en dood zou daaruit niet voortvloeijen. Daarom moeten de toestanden geleidelijk veranderen, maar steeds met het verschil van toestand in het oog. De pligt van het Gouvernement is de ontwikkeling der inlanders, het regt van het Gouvern. is de belasting: die levert de Javaan in arbeid. Daarin mag geene verandering worden gebragt. Te groote ijver in de exploitatie heeft noodlottige gevolgen en moet door de Regering van het Moederland worden gematigd; dat is de eerste pligt van het Gouvernement. Nu is z. i. het systeem der particuliere cultures, het individueel landbezit en de toelating van vreemdelingen voor hunne eigene belangen, niets anders dan het overleveren van den Javaan aan de hebzucht van den kolonist; het gevolg daarvan zal zijn dat zijn arbeid slavernij zal worden en zijn land zal overgaan in andere handen, zoo als reeds het geval is in sommige residentien waar het landbezit bestaat, en dat is een natuurlijk gevolg van de inferioriteit der Javaansche bevolking, die alleen haar grond kan verdedigen door de communautiet van den grond.

Spreker zegt, dat te groote toelating van het overheerschend ras leidt tot vernietiging van het inlandsch ras, terwijl anders de kans bestaat tot meerdere ontwikkeling en bekeering tot het Christendom. Spanje, heeft dat systeem vroeger ook in zijne kolonien gehuldigd. Wat is ook het gevolg geweest van den vrijen arbeid in Amerika? Uitroeijing van den rooden man en eindelijk losscheuring der kolonien van het Moederland, terwijl daarenboven de andere kolonien, die trouw waren gebleven aan de Britsche Kroon, geen penning aan de Engelsche schatkist hebben opgebragt. Z. i. is ons eerste en grootste belang: behoud van het bestaande Gouvernement-stelsel. Spr. heeft ook een zonderling gevoel als hij den vrijen arbeid hoort verdedigen, te gelijk met sympathie voor den Javaan. Dat is en moet zijn eene protestatio de actui contrario.

Ten slotte zegt spreker dat, wat wij hier doen, niets anders is dan een spiegelgevecht. Elders heeft men de beslissing van den strijd te wachten. Hij moet er echter op wijzen, dat het hier niet alleen geldt een koloniaal, maar ook een constitutioneel vraagstuk. Voor een parlementair Gouvernement toch is de eerste voorwaarde: eerbiediging van het gezag der Vertegenwoordiging; regeren met de meerderheid en niet in weerwil van de meerderheid. Eene Regering die zich niet stoort aan de meerderheid en ook niet ontbindt, pleegt geweld aan een der elementen van den constitutionelen Regeringsvorm, en miskent een der voorwaarden van het parlementair stelsel. Laat men zich eens voorstellen dat in Engeland het Ministerie een zijner hoofdbeginselen met eenparige stemmen zag verwerpen, en dat het zich niettemin bleef vastklemmen aan het bewind, zou dan niet de eigen partij opstaan en zeggen: gij verbreekt het gezag van het Parlement, gij moet ontbinden of heen gaan. Het een of het ander moet geschieden. Ten slotte vraagt spreker welk verschil er thans bestaat tusschen de feodale partij in Pruissen en de parlementaire verhouding op koloniaal gebied hier te Lande, en dat nog wel met dit onderscheid, dat dáár het Ministerie in het Heerenhuis nog eene groote meerderheid heeft, terwijl men niet hetzelfde kan zeggen van onze Tweede Kamer.

Wegens het vergevorderd uur, wordt de voortzetting der beraadslagingen bepaald op morgen ochtend ten 11 ure.

De heer **Storm van 's Gravesande** vraagt het woord. Hij wenscht gebruik te maken van de tegenwoordigheid van den Minister van Buitenlandsche Zaken, om aan de Kamer verlof te vragen tot dien Minister een korte vraag te rigten nopens het antwoord van Rusland op onze nota.

Dit verlof verleend zijnde, zegt de heer **Storm**: Gebruik makende van het mij verleend verlof wensch ik aan den Minister van Buitenlandsche Zaken te vragen: 1°, is er antwoord ontvangen op onze nota; 2°, zoo ja, zou de Minister kunnen goedvinden dat antwoord aan de Kamer mede te deelen? Als ik van mededeelen spreek dan bedoel ik daarmede natuurlijk niet onmiddellijk; en 3°, wanneer is dat antwoord aan den Minister medegedeeld? Ik acht het in het belang van den Minister dat deswege in het openbaar zekerheid besta.

De **Minister van Buitenlandsche Zaken**: Dezen morgen is mij door den Russischen gezant voorlezing gedaan van het antwoord van den Russischen Minister van buitenlandsche zaken op de depêche die hem door onzen gezant vroeger was voorgelezen. Ik stel mij voor morgen of overmorgen mededeeling van den inhoud van dat antwoord aan de Kamer te doen.

De Vergadering wordt hierop gesloten.

Thans is gedrukt rondgedeeld de Memorie van Beantwoording des Ministers van Binnenlandsche Zaken nopens de wetsvoordragt tot regeling van de exploitatie der Staatsspoorwegen en tot bekrachtiging van sommige artikelen eener concessie van exploitatie der Staatsspoorwegen.

In antwoord op den geuiten wensch naar een meer opzettelijk wetenschappelijk betoog ter regtvaardiging der voorkeur, door de Regering aan de exploitatie door particulieren geschonken, zegt de Minister van oordeel te zijn, dat, na al hetgeen over de exploitatie van spoorwegen is geschreven, als bewezen mogt worden aangenomen, dat de exploitatie door particulieren de voorkeur verdient boven die door den Staat.

De klagt over te late indiening der voordragt komt den Minister evenmin gegrond voor als het verwijt dat de vraag, waarover te beslissen is, door handelingen der Regering zou zijn gepraejudicieerd. Hoeveel spoed zij gemaakt, het was niet mogelijk op goede gronden vroeger een voorstel te doen, daar onderhandelingen noodig waren om de voorwaarden te kennen, waarop particulieren geneigd zouden zijn de exploitatie te aanvaarden. Eerst daarna kan eene voordragt worden gedaan, welke, zonder de keuze der Kamer in eenig opzigt te praejudiciëren, haar in staat stelt te beoordeelen wat werkelijk te verkrijgen is, welke bedingen te maken zijn, en het voordeel geeft dat zij geen kostbaren tijd verliezen met het vaststellen van bedingen, welke men misschien als wenschelijk zich verbeeldde, maar waarop geene degelijke onderneming tot aanvaarding bereid zou worden bevonden.

Wanneer exploitatie van spoorwegen, voor Staatsrekening aangelegd, minder onder de verrigtingen van particuliere nijverheid zou te rangschikken zijn, is den Minister niet duidelijk, daar de aard van het bedrijf niet de wijze waarop de aanleg plaats heeft, moet beslissen. Door den Minister worden eenige bijzonderheden medegedeeld omtrent hetgeen elders betrekkelijk de exploitatie der spoorwegen is voorgevallen, waaruit blijkt dat zelfs in Staten, alwaar de Staats-exploitatie bestaat, de exploitatie door particulieren steeds grootere uitbreiding verkrijgt dan die door den Staat. De Minister wederlegt verder verschillende bezwaren, welke tegen de particuliere exploitatie geopperd zijn.

De woorden in de tweede Memorie van Toelichting „die den meesten waarborg aanbiedt" zijn volgens den Minister op te vatten in den zin, welke aan waarborg voor getrouwe uitvoering der te verleenen concessie van exploitatie moet worden gehecht.

Hoe de vorm der voordragt bevreemding kan wekken, is den Minister niet duidelijk. De gekozen vorm schijnt, meer dan eenige andere, aan de eischen eener juiste onderscheiding van bevoegdheden der Wetgevende en uitvoerende magt te beantwoorden.

Het bezwaar, dat de ondernemer zooveel mogelijk op de exploitatie-kosten trachte te besparen ten koste van het publiek is, zegt de Minister, waar enkel aandeel in de zuivere opbrengst wordt gegeven, evenzeer geldig, maar het Regerings-toezigt waarborgt, dat de zucht tot besparing niet schadelijk voor de dienst op den spoorweg werke.

De Memorie gaat vergezeld van eene nota van wijziging en van gewijzigde ontwerpen van wet.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.